

Finanšu ministrija

**NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020**

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Apstiprināts, pamatojoties uz
2015.gada 6.augusta
risku pārvaldības darba grupas lēmumu
protokola Nr.11-09/61

Aktualizēts: 2016.gada 3.maijā

APSTIPRINU
ES fondu vadošās iestādes vadītājs
A.Eberhards

PASĀKUMU PLĀNS KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU MAZINĀŠANAI

Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda
2014.-2020.gada plānošanas periodā

Baiba Martinsons

03.05.2016.

Rīga

A. Krieva
03.05.2016.

03.05.2016

SATURS

1. TIESISKAIS REGULĒJUMS	3
2. KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU NOVĒRTĒJUMS	4
2.1. Risku novērtēšanā iesaistītās iestādes.....	4
2.2. Risku novērtējuma analīze.....	5
2.2.1. Projektu iesniedzēju (pretendentu) atlase	5
2.2.2. Projektu ieviešana un uzraudzība.....	16
2.2.3. Maksājumu veikšana un izdevumu deklarēšana.....	27
3. PASĀKUMU PLĀNS KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU MAZINĀŠANAI.....	35

IEVADS

Īstenojot Eiropas Savienības (turpmāk – ES) reģionālo politiku, ar **Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda** (turpmāk visi kopā – ES fondi) ieguldījumiem tiek uzlabota Eiropas reģionu un pilsētu konkurētspēja, veicinot ekonomisko izaugsmi, radot darbavietas un mazinot būtisku dažādu reģionu attīstības līmeņa atšķirības.

ES fondu līdzekļi ir ikviena nodokļu maksātāja ieguldījums labākas dzīves kvalitātes veicināšanā. Ja ES finanšu līdzekļi tiek izmantoti neatbilstošiem mērķiem, tiek apdraudēta nodokļu maksātāju nauda un iedzīvotājiem nodarīts tiešs kaitējums. Tāpēc Eiropas Komisijai (turpmāk – EK) un dalībvalstīm ir būtiska loma ES fondu līdzekļu efektīvā un mērķtiecīgā izlietošanā, nodrošinot ES un nacionālā budžeta finanšu interešu aizsardzību.

Iedzīvotāju uzticēšanās vairošanai, EK ir paziņojusi, ka ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā krāpšanas un korupcijas tolerance tiek noteikta nulles līmenī, kā arī ir noteikts pienākums dalībvalstīm stiprināt pretkrāpšanas un pretkorupcijas pasākumus ES fondu ieviešanā un finanšu līdzekļu pārvaldībā.

Latvijā valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmu 2004.-2008.gadam tika noteikts uzdevums izstrādāt organizatoriskos pretkorupcijas pasākumu plānus, savukārt ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēm 2009.-2013.gadam tika secīgi uzdots uzdevums šādus plānus reizi gadā aktualizēt. Arī "Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēs 2015.-2020.gadam"¹, kas sniedz vispārīgu informāciju par krāpšanas apkarošanas politiku un stratēģiskiem mērķiem, iestādēm tiek uzdots uzdevums – izstrādāt vai aktualizēt pretkorupcijas pasākumu plānu, kur noteikta prasība aptvert arī krāpšanas un korupcijas riskus ES fondos (ja attiecināms).

1. TIESISKAIS REGULĒJUMS

Tā kā ES fondu līdzekļus finansējuma saņēmējiem piešķir dalībvalstis, saskaņā ar Finanšu regulas² 59.panta 2.punktu dalībvalstis īsteno visus nepieciešamos pasākumus, tostarp likumdošanas un administratīvos pasākumus, lai aizsargātu ES finanšu intereses, tāpēc dalītas pārvaldības ietvaros dalībvalstis ir atbildīgas par ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmu izveidošanu atbilstoši Regulas 1303/2013³ 72. un 122.panta prasībām, lai nodrošinātu, ka ES fondu līdzekļus izmanto likumīgi un pareizi, ievērojot drošas finanšu pārvaldības principu un paredzot pārkāpumu, tostarp krāpšanas un korupcijas, novēršanu, konstatēšanu un izlabošanu, kā arī nepamatoti veiktu izdevumu atgūšanu.

Saskaņā ar ES fondu vadības likumu⁴, ES fondu vadošās iestādes Latvijā pienākumus pilda Finanšu ministrija (turpmāk – vadošā iestāde), kas atbild par efektīvas ES fondu vadības un kontroles sistēmas izveidošanu un uzturēšanu, lai nodrošinātu caurredzamu un finanšu vadības principiem atbilstošu darbības programmā „Izaugsme un nodarbinātība” (turpmāk – darbības programma) paredzēto ES fondu ieguldīšanu Latvijas tautsaimniecībā.

Lai EK gūtu pārliecību, ka krāpšanas un korupcijas riski ES fondu ieviešanā tiek vadīti, Regulas 1303/2013 125.panta 4.punkta c) apakšpunktā vadošajai iestādei ES fondu 2014.-2020.gada

¹ Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja izstrādātas nacionālas nozīmes pamatnostādnes "Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnes 2015.-2020.gadam" (Ministru kabineta 2015.gada 16.jūlija rīkojums Nr.393 "Par korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam")

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra regula (ES, EURATOM) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr.1605/2002 atcelšanu

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra regula (ES) Nr.1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006

⁴ Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums (spēkā no 11.07.2014.) (turpmāk – ES fondu vadības likums)

plānošanas periodā noteikta prasība attiecībā uz finanšu pārvaldību un kontroli ieviest efektīvus un samērīgus krāpšanas un korupcijas apkarošanas pasākumus, ņemot vērā apzinātos riskus.

2. KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU NOVĒRTĒJUMS

2.1. Risku novērtēšanā iesaistītās iestādes

Regulas Nr.1303/2013 125.panta 4.punkta c) apakšpunkta īstenošanai, pamatojoties uz EK vadlīniju 1.pielikumu⁵, kur jau norādīti apzinātie riski, ņemot vērā kohēzijas politikā novērotos krāpnieciskos gadījumus, kā arī vispārārstītas un izplatītas krāpšanas shēmas, vadošā iestāde 2014.gada nogalē sagatavoja norādes krāpšanas risku novērtēšanai un lūdza iestādēm⁶ veikt sākotnējo novērtējumu krāpšanas un korupcijas riskiem ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā.

Tā kā uz sākotnējā risku novērtējuma veikšanas brīdi ES fondu vadības un kontroles sistēma vēl nebija izveidota un visas nepieciešamās iekšējās procedūras tika izstrādātas Ministru kabineta noteikumos Nr.611⁷ noteiktajā kārtībā, sākotnējais krāpšanas un korupcijas risku novērtējums iestādēs tika veikts, balstoties uz ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda pieredzi un praksi projektu iesniedzēju (pretendentu) atlasē, projektu ieviešanā un uzraudzībā, kā arī maksājumu veikšanā un deklarēšanā.

Saskaņā ar Regulas Nr.1301/2013⁸ 7.panta 4. un 5.punktā noteiktajām prasībām, ka vismaz 5 % **Eiropas Reģionālās attīstības fonda** (turpmāk – ERAF) finansējuma, kas valsts līmenī piešķirts saistībā ar mērķi "Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai", tiek piešķirts integrētām darbībām ilgtspējīgai pilsētu attīstībai, deviņām Latvijas republikas pilsētu pašvaldībām⁹ ir deleģēts nodrošināt integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasī. Pēc deleģēšanas līgumu¹⁰ noslēgšanas 2015.gada nogalē, konkrētajām pašvaldībām attiecībā uz projektu iesniedzēju atlasī ir jānodrošina ar krāpšanu, korupciju un interešu konfliktu saistīto risku vadība, tai skaitā jāievieš pretkorupcijas un pretkrāpšanas pasākumi.

Krāpšanas un korupcijas risku novērtējums ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda projektu ieviešanā no 2015.gada veicams saskaņā ar vadošās iestādes izstrādātiem metodiskiem norādījumiem krāpšanas un korupcijas risku novērtēšanai¹¹ un attiecināms uz šādām ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm:

- Centrālo finanšu un līgumu aģentūru (turpmāk – CFLA), kura pilda vienīgās sadarbības iestādes funkcijas;
- Republikas pilsētu pašvaldībām, kuras nodrošina integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasī (turpmāk – ITI pašvaldības);
- Valsts kasi, kura pilda sertifikācijas iestādes funkcijas.

⁵ EK vadlīnijas "Krāpšanas riska novērtēšana un efektīvi un samērīgi krāpšanas apkarošanas pasākumi" un to 1.pielikums (2014.gada 16.jūnijs);

⁶ ES fondu vadības likuma 9.panta 1.punkta 2., 3. un 5.apakšpunktā norādītās iestādes;

⁷ Ministru kabineta 2014.gada 7.oktobra noteikumi Nr.611 "Prasības Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmas izveidošanai";

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1301/2013 (2013. gada 17.decembris) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un īpašiem noteikumiem attiecībā uz mērķi "Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai" un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1080/2006;

⁹ Saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 17.septembra rīkojumu Nr.569 Par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasē nodrošināšanas deleģēšanu republikas pilsētu pašvaldībām tās ir Daugavpils, Jēkabpils, Jelgavas, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Valmieras un Ventspils pilsētas pašvaldības;

¹⁰ Saskaņā ar ES fondu vadības likuma 10.panta otrās daļas 17.punktā paredzēto starp Latvijas Republikas Finanšu ministriju kā vadošo iestādi un pilsētas pašvaldību noslēgts deleģēšanas līgums par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasē nodrošināšanu;

¹¹ Vadošās iestādes metodika "Metodiskie norādījumi specifisko krāpšanas un korupcijas risku novērtēšanai Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda projektu ieviešanā 2014.-2020.gada plānošanas periodā" (apstiprināta 24.04.2015., aktualizēta 17.12.2015.), pieejami interneta vietnē www.esfondi.lv sadaļā 2014.-2020.gads/Vadlīnijas un skaidrojumi;

2.2. Risku novērtējuma analīze

Saskaņā ar vadošās iestādes izstrādātajiem metodiskajiem norādījumiem¹² krāpšanas un korupcijas risku novērtējums ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā primāri aptver šādus ES fondu projektu ieviešanas posmus:

1. Projektu iesniedzēju (pretendentu) atlasī;
2. Projektu ieviešanu un uzraudzību, koncentrējoties uz iepirkumu, kā arī finansējuma saņēmēja un tā iepirkuma procedūrā izraudzītā pretendenta (līgumslēdzēja puse) darba izmaksām;
3. Maksājumu veikšanu un izdevumu deklarēšanu.

ES fondu vadībā ir skaidri noteikts atbildības sadalījums, un visu procesu norise ir dokumentēta procedūrās. ES fondu projektu ieviešanā iesaistītās iestādes ir atbildīgas par piemērotākās risku vadības pieejas izvēli, lai veiktu pienācīgus un efektīvus risku pārvaldības pasākumus saistībā ar ES fondu vadības funkciju izpildi, tai skaitā krāpšanas un korupcijas atklāšanu un novēršanu. Lai nodrošinātu efektīvu cīņu ar negodprātīgu rīcību, tiek ieviesti gan preventīvi, gan atklājoši, gan korigējoši pasākumi un kontroles, kā arī tiek paredzēta tālāka ziņošana tiesībsargājošām iestādēm, kuras var ierosināt izmeklēšanu un saukt pie disciplinārās, administratīvās vai kriminālatbildības.

Iestādes ik gadu veic ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda krāpšanas un korupcijas risku novērtējumu un vadošā iestāde veic no iestādēm saņemto novērtējumu analīzi, lai gūtu pārlicību, ka ES fondu vadībā iesaistītajās iestādēs krāpšanai un korupcijai visvairāk pakļautajos ES fondu ieviešanas posmos ir apzināta risku iestāšanās varbūtība, apjausts to potenciālais radītais kaitējums un ieviesti efektīvi un samērīgi pasākumi un kontroles šo risku mazināšanai, kā arī tiek veikti vajadzīgie pasākumi, lai konstatētu krāpšanu un pārkāpumus, attiecīgi piemērotu finanšu korekcijas un nodrošinātu, ka vainīgie tiek saukti pie atbildības un ES budžetā un valsts budžetā atgūti neatbilstoši veikti izdevumi.

2.2.1. Projektu iesniedzēju (pretendentu) atlase

Saskaņā ar ES fondu likuma 21.panta pirmo daļu projektu iesniegumu atlase var būt atklāta vai ierobežota un to var veikt CFLA un ITI pašvaldības.

Projektu iesniegumu atlases process ir paaugstināta riska zona, jo vienam vai vairākiem projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas (turpmāk – vērtēšanas komisija) locekļiem var būt izveidojušās ciešas privātas saites ar kādu projekta iesniedzēju, tādējādi radot labvēlīgu vidi iespējai pieprasīt vai saņemt nepelnītu labumu, vai, ietekmējot pārējos vērtēšanas komisijas locekļus, kādam projekta iesniedzējam nodrošināt priekšrocības attiecībā pret citiem, ļaujot tam kvalificēties projektu iesniegumu atlasē finansējuma saņemšanai.

Nedaudz mazāks risks, ka kādam projekta iesniedzējam tiks radītas īpašas priekšrocības attiecībā pret pārējiem projektu pieteikumu iesniedzējiem, ir projektu iesniegumu atlasī īstenojot ierobežotā ES fondu projektu iesniegumu atlases veidā (turpmāk – IPIA), jo tajā apstiprina un finansē (pieejamā finansējuma ietvaros) visus Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumos par specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk – SAM) noteikto projekta iesniedzēju projektu iesniegumus, ja vien:

- 1) projekta iesniedzēji neatbilst nevienam no ES fondu likuma 23.panta izslēgšanas noteikumiem un,
- 2) projektu pieteikumi atbilst vienotajiem un atbilstības kritērijiem, kā arī saņem pietiekamu vērtējumu atbilstoši kvalitātes kritērijiem.

Ņemot vērā, ka ITI pašvaldības projektu iesniegumu atlases projektiem veic tikai IPIA un projekta iesniedzēji var būt nacionālas nozīmes attīstības centru pašvaldība – ITI pašvaldība – vai tās izveidota iestāde, vai minēto ITI pašvaldību kapitālsabiedrība, kas veic ITI pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi, vai brīvostas pārvalde, vai speciālās ekonomiskās zonas pārvalde, pastāv būtisks interešu konflikta risks. Tā kā jebkurš projekta iesniegums pēc tā iesniegšanas līdz lēmuma pieņemšanai par tā apstiprināšanu, apstiprināšanu ar nosacījumu vai

¹² Skatīt atsauci Nr.11.

noraidīšanu nav precizējams¹³, bet IPIA gadījumā visi kritēriji ir precizējamie un projekta iesniedzējs var būt pati ITI pašvaldība, tad pastāv liela varbūtība, ka projekta iesnieguma vērtēšanas laikā tiks pieprasīta papildu informācija, kas ir interpretējama kā projekta iesnieguma precizēšana.

Ļoti svarīgi projektu iesniegumu atlasē posmā ir paredzēt, ka projekta iesniedzējs var iesniegt nepatiesas ziņas vai sagrozīt faktus, tīši maldinot vērtēšanas komisiju par savu atbilstību izslēgšanas nosacījumiem vai projekta iesnieguma atbilstību vienotajiem, specifiskajiem un kvalitātes projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, lai kvalificētos projektu iesniegumu atlasē finansējuma saņemšanai noteiktā SAM ietvaros.

Apzināti vai neapzināti (maldināšanas gadījumā) veicot neatbilstošu izvērtēšanu attiecībā uz iesniedzēja izslēgšanas nosacījumiem vai atbilstību projekta iesnieguma vērtēšanas kritērijiem, jau pašā sākumā var netikt ievēroti godīguma, tiesiskuma, objektivitātes, kā arī vienlīdzības principi, kā rezultātā ES fondu finansējuma saņemšana var būt krāpniecisku vai koruptīvu darbību rezultāts.

Neatbilstoša projektu iesniedzēju atlasē kopumā tiek vērtēta kā būtisks risks. Kaut arī riskam pārsvarā tiek noteikta samērā reta iestāšanās varbūtība, tas ir ar lielu negatīvo ietekmi, jo negodprātīgas rīcības rezultātā konkrētam projekta iesniedzējam var tikt radītas nepamatotas priekšrocības, ja būs prettiesiski noraidīti citu projektu iesniedzēju iesniegumi. Tas var radīt tiešu kaitējumu ne tikai konkrētajam projekta iesniedzējam, kura projekts ir noraidīts, bet arī sabiedrībai, jo netiek atbalstīts, iespējams, nozīmīgāks projekts, no kura sabiedrībai būtu lielāks ieguvums (vairāk darba vietas, lielāks apgrozījums, līdz ar to lielāki ieņēmumi budžetā no nodokļu nomaksas u.c.).

Šobrīd Latvijā ir pieejams dažāds valsts un ārvalstu finanšu instrumentu finansējums dažādām nozarēm, jomām un darbībām, tāpēc projektu īstenošanai pastāv iespēja izmantot vairākus finanšu avotus. Saskaņā ar Regulu 1303/2013 nav pieļaujams dubultais finansējums, t.i., ka projektā plānotās darbības jau iepriekš ir īstenotas (t.sk., piesaistot ES fondu līdzfinansējumu, citu ārvalstu finanšu instrumentu līdzfinansējumu vai citu nacionālo finanšu avotu) vai vienas un tās pašas izmaksas projektu līmenī tiek kompensētas no diviem (vai vairāk) publiskā finansējuma avotiem, neievērojot kumulācijas nosacījumus un komercdarbības atbalsta nosacījumus šajos aspektos.

Lai finanšu instrumentu atbalsta kombinēšana un projektā īstenotās darbības nenovestu pie dubultā finansējuma, nepieciešams mehānisms, lai pirms projekta apstiprināšanas pārlicinātos, ka nepastāv demarkācijas problemātika un dubultā finansējuma risks.

Projektu iesniedzēju atlasē būtisko krāpšanas un korupcijas risku mazināšanas pasākumu izvērtēšana norādīta tabulā Nr.1.

¹³ Atbilstoši ES fondu vadības likuma 30.pantam

Ar projektu iesniedzēju atlasī saistīto risku izvērtējums

Tabula Nr.1

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
<p>1) Interēšu konflikts vērtēšanas komisijā</p> <p>2) Nepatiesa informācija projekta iesniedzēja projekta iesniegumā</p> <p>3) Dubultā finansēšana</p>	<p>Izstrādāts ētikas kodekss;</p>	<p>Valsts amatpersonu (tai skaitā personu, kuras, pildot amata pienākumus ES fondu vadībā iesaistītajās institūcijās, pieņem lēmumu par iesniegto projekta iesniegumu) profesionālā loma nosaka pienākumu darboties atbilstoši attiecīgajā profesijā, jomā vai nozarē apstiprinātajiem uzvedības (ētikas) kodeksiem¹⁴, izmantojot tai uzticēto varu un tiesības tikai saskaņā ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem.</p> <p>Patlaban valsts pārvaldes līmenī nav vienota ētikas kodeksa, bet Valsts kanceleja gan ir izstrādājusi un 11.02.2016. pieteikusi izskatīšanai Valsts sekretāru sanāksmē Valsts pārvaldes ētikas kodeksu¹⁵, ar kura palīdzību plānots veicināt ētisku rīcību visā valsts pārvaldē¹⁶. Kā iekšējais normatīvais akts, ētikas kodekss ir dokuments, kuru valsts vai pašvaldības iestādes vadītājs var pieņemt saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma¹⁷ 73.pantu, kurā teikts, ka publiskās personas orgāns un amatpersona savas kompetences ietvaros izdod iekšējos normatīvos aktus par uzvedības noteikumiem iestādē.</p> <p>CFLA un atsevišķās ITI pašvaldībās ir izdoti ētikas kodeksi, kas nosaka amatpersonu un darbinieku profesionālās ētikas un uzvedības pamatprincipus, saprātīgu un racionālu rīcību amata pienākumu pildīšanai, kā arī stiprina iedzīvotāju uzticību valsts pārvaldei.</p> <p>Lai arī ētikas kodekss ir iestādes iekšējais normatīvais akts, tas ir adresēts gan katram iestādes darbiniekam atsevišķi, gan vēstījums sabiedrībai par to, kāda attieksme vai rīcība ir sagaidāma no iestādes darbinieku puses. Ētikas kodeksu publikā pieejamība un tādējādi atbildība sabiedrības priekšā motivē iestādes darbinieku ievērot rakstiski formulētās normas, jo sabiedrības locekļi, kuri pieprasa ētikas kodeksā definēto principu ievērošanu, darbojas gan kā kontroles instruments, gan arī kā preventīvs līdzeklis, lai ētikas pārkāpumi netiktu pieļauti.</p> <p>CFLA interneta vietnē http://www.cfla.gov.lv ir pieejams ētikas kodeksa norma un principu izklāsts, tāpat arī <u>Daugavpils, Rēzeknes, Rīgas un Valmieras ITI pašvaldību ētikas kodeksi</u> ir pieejami iestāžu interneta vietnēs, kā rezultātā darbiniekiem tiek publiski uzliktas saistības izmantot uzticēto varu tikai sabiedrības interesēs, sniedzot skaidru priekšstatu par to, kā rīkoties dažādās situācijās un sarežģītu lēmumu</p>

¹⁴ Likuma „Par interēšu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” (spēkā no 10.05.2002.) 4.pants un 22.panta 1.punkts

¹⁵ Ieteikumu projekts “Valsts pārvaldes nodarbinātā ētikas kodekss”

¹⁶ Kaut valsts pārvaldē ietilpst ne tikai tiešās valsts pārvaldes iestādes, bet arī pašvaldības, tomēr ētikas kodeksa projektā noteikti tikai valsts tiešās pārvaldes amatpersonu un darbinieku ētikas principi, papildinājumi normatīvajos aktos iekļautajām normām, konkrētējot, kā nodarbinātajam jārikojas vai iesaka vēlamos rīcības principus dažādās situācijās

¹⁷ Valsts pārvaldes iekārtas likums (spēkā no 01.01.2003.)

		<p>pieņemšanā, tā atturot potenciālos pārkāpējus no mēģinājuma piedāvāt labumu, lai pretīm iegūtu sev izdevīgu pakalpojumu.</p>
<p>Organizētas apmācības darbiniekiem un izglītošana par krāpšanas pazīmēm;</p>		<p>CFLA un astoņās no deviņām ITI pašvaldībām darbiniekiem tiek nodrošinātas apmācības par ētiku un godprātīgumu. Skaidrojot un atgādinot, kāda ir ētiska rīcība, tā palīdzot valsts amatpersonām un darbiniekiem izprast ētikas nozīmi ikdienas darbā, tiek mazināta netikumiskas un pretlikumīgas rīcības iespējamība.</p> <p>Savukārt mācot atpazīt un pievērst uzmanību krāpšanas shēmām un pazīmēm (sarkanajiem karogiem jeb draudu signāliem)¹⁸, tiek veicināta iespējamo pārkāpumu atklāšana.</p>
<p>Deleģēto funkciju nodalīšana no pamatdarbības funkcijām</p>		<p>CFLA atbilstoši ES fondu likuma 12.panta piektajai daļai un ITI pašvaldības atbilstoši deleģēšanas līguma 27.punktam nodrošina, ka funkcijas, kuras iestāde pilda saskaņā ar likumu vai attiecīgi deleģēšanas līgumu, ir nodalītas no citām funkcijām, tai skaitā no funkcijām, kuras iestāde pilda kā finansējuma saņēmējs, tā mazinot interešu konflikta un koruptīvu darbību risku.</p>
<p>Paziņojuma/ uzaicinājuma par projekta iesniegumu iesniegšanu;</p>		<p>Atklātas projektu iesniegumu atlases gadījumā visi paziņojumi iesniegt projekta iesniegumus tiek publicēti oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" un CFLA interneta mājaslapā, tā nodrošinot visaugstāko atklātības principa ievērošanu, ņemot vērā personu vienlīdzību informācijas iegūšanā, lai nodrošinātu godīgu konkurenci projektu iesniegumu atlasē, kā arī nodrošinātu, ka konkurss ir atklāts, caurspīdīgs un attiecībā uz visiem pretendentiem tiek piemēroti vienādi un visiem saprotami noteikumi.</p> <p>Savukārt ierobežotas projektu iesniegumu atlases gadījumā CFLA vai ITI pašvaldība projekta iesniedzējam nosūta uzaicinājumu iesniegt projekta iesniegumu.</p> <p>Vadošā iestāde nodrošina projektu iesniegumu atlases izsludināšanas uzraudzību, katru darba dienu pārbaudot vai Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" ir publicēts kāds uzaicinājums iesniegt projekta iesniegumus atklātas projektu iesniegumu atlases ietvaros.</p> <p>Ierobežotas projektu iesniegumu atlases gadījumā saskaņā ar vadošās iestādes pieprasījumu, CFLA un ITI pašvaldības iesniedz potenciālajiem projektu iesniedzējiem nosūtītos uzaicinājumus iesniegt projekta iesniegumu (kopijas).</p> <p>Vadošās iestādes atbildīgais darbinieks aizpilda iekšējās kārtības veidlapu, sniedzot analīzi atbilstoši savai kompetencei par konkrētā SAM projektu iesniegumu atlasī. Ja vadošā iestāde izvērtē konstatētos pārkāpumus un secina, ka tie var ietekmēt projektu iesniegumu vērtēšanas procesa rezultātus, tad, lai gūtu pārlicību par projektu iesniegumu vērtēšanas procesa atbilstību ārējiem vai iekšējiem normatīvajiem aktiem, vadošā iestāde rakstiski informē CFLA vai ITI pašvaldību par projektu iesniegumu vērtēšanas</p>

¹⁸ EK "Informatīvais paziņojums par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un KF" 1.pielikums "Krāpšanas shēmas saistībā ar līgumiem un iepirkumu un to pazīmes", skatīt http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/EK_Inform.zin_krapsana_ERAF,ESF,KF.pdf

		<p>procesa apturēšanu līdz nepieciešamo pierādījumu gūšanai, nosūtīt oficiālu vēstuli un sniegtot pamatojumu, vienlaikus lūdzot iestādi noteiktā termiņā novērst konstatētos pārkāpumus.</p>
<p>Projektu iesniegumu atlases nolikuma izstrādāšana, saskaņošana un publicēšana</p>		<p>Projektu iesniegumu atlasei CFLA un ITI pašvaldības izstrādā nolikumu¹⁹, kuru saskaņo ar atbildīgo iestādi un vadošo iestādi. Projektu iesniegumu atlases nolikumu var apstiprināt, ja ir saņemts pozitīvs atbildīgās iestādes un vadošās iestādes atzinums.</p> <p>Iestādēm savā timekla vietnē ir jāievieto informācija par tās pārziņā esošo SAM aktuālajām projektu iesniegumu atlasēm un to saistošiem dokumentiem, tai skaitā projektu iesniegumu atlases nolikums un tie, kas projekta iesnieguma iesniedzējam nosaka prasības projekta iesnieguma sagatavošanai, noformēšanai un iesniegšanai, lai iespēju robežās projektu iesniedzējiem minimizētu interpretācijas iespējas, sagatavojot noteiktajiem kritērijiem atbilstošu projekta iesniegumu.</p> <p>Vadošā iestāde deleģēto funkciju pārbaudēs vērtē vai iestāžu iekšējos normatīvajos aktos projektu iesniegumu atlases nolikuma izstrādāšanas, saskaņošanas un publicēšanas process ir atbilstoši reglamentēts un ievērots.</p>
<p>Visu projektu iesniegumu reģistrēšana un apliecinājuma par projekta saņemšanu nosūtīšanu projekta pieteicējam</p>		<p>Tiek pieņemti un reģistrēti Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā 2014.-2020.gadam (turpmāk – KP VIS) visi personīgi vai pa pastu papīra formā, elektroniskā formā (izmantojot e-pastu, parakstot projektu ar drošu elektronisko parakstu un apliecinot ar laika zīmogu) un KP VIS iesniegti projektu iesniegumi. Projekta iesniegumu reģistrējot KP VIS, tiek automātiski ģenerēts un piešķirts unikāls projekta iesnieguma numurs, kuru nav iespējams manuāli rediģēt. Katram projekta iesnieguma iesniedzējam pēc projekta iesnieguma saņemšanas iestādē tiek izsniegts/ nosūtīts apliecinājums par projekta iesnieguma saņemšanu.</p>
<p>Vērtēšanas komisijas izveidošana;</p>		<p>Lai nodrošinātu, ka projektu iesniegumu vērtēšana nenotiktu vienpersoniski, atbilstoši ES fondu likuma 22.pantam, 25.panta pirmajai daļai un 26.panta pirmajai daļai, katrai darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” SAM, SAM pasākuma vai atlases kārtas projektu iesniegumu atlasei un izvērtēšanai ar iestādes augstākās vadības rīkojumu vai lēmumu tiek izveidota neatkarīga vērtēšanas komisija, kuras sastāvā iekļauj kompetentus pārstāvjus (procedūra paredz iesniegt deleģēto pārstāvju profesionālas pieredzes aprakstus) no iestādes, atbildīgās iestādes, kuras pārziņā ir attiecīgais SAM, attiecīgās jomas ministrijas darbinieks, kā arī uzaicina vadošās iestādes pārstāvjus (novērotāja statusā). ITI pašvaldības vērtēšanas komisijā novērotāja statusā (bez balsstiesībām) var uzaicināt arī pārstāvjus no sadarbības iestādes.</p> <p>Citu iestāžu pārstāvjus vērtēšanas komisijas sastāvā CFLA vadītājs vai ITI pašvaldība iekļauj, pamatojoties uz attiecīgo iestāžu norīkojumu par uzaicinājumu deleģēt pārstāvi vērtēšanas komisijas darbam, tā</p>

¹⁹ Atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 16.decembra noteikumiem Nr.784 “Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā” (15.punkts) un deleģēšanas līgumam ar ITI pašvaldību (2.punkts);

		<p>izvairoties no personīgas ietekmes, nosakot vērtēšanas komisijas sastāvu, kā arī nodrošina projektu iesniegumu vērtēšanas objektivitāti ar profesionāli visaugstāko rezultātu. Vērtēšanas komisijā ir vairāki balsstiesīgi vērtēšanas komisijas locekļi, tai skaitā augstākā līmeņa darbinieki, kā arī bez balsstiesībām ir piesaistīts vadošās iestādes pārstāvis.</p> <p>Uzsākot darbu vērtēšanas komisijā, katrs balsstiesīgais komisijas loceklis paraksta konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumu, ar kuru sniedz apliecinājumu par interešu konflikta neesamību, savukārt komisijas locekļi bez balsstiesībām paraksta konfidencialitātes apliecinājumu. Šādu apliecinājumu iesniegšana mazina šaubas par projektu atlasē iesaistīto darbinieku objektivitāti un neitralitāti, stiprinot individuāla paškontroli un atbildību, projekta iesnieguma vērtēšanas laikā atstāt sevī no projekta iesnieguma vērtēšanas un lēmumu pieņemšanas interešu konflikta vai iespējama interešu konflikta situācijā, par to normatīvajos aktos noteiktā kārtībā informējot vērtēšanas komisijas priekšsēdētāju.</p> <p>Ar mērķi nodrošināt vienotu izpratni par projektu iesniegumu atlases veidiem un projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, vadošā iestāde ir izstrādājusi ‘Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda projektu iesniegumu atlases metodiku 2014.–2020.gadam’, ko saskaņā ar Regulas 1303/2013 110.panta 2.punkta a) apakšpunktu apstiprina ES fondu uzraudzības komiteja.</p> <p>Lai nodrošinātu vienotu pieeju projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanai katram SAM vai tā pasākumam vai kārtai, ja SAM tiek īstenots vairākos pasākumos vai kārtās, atbildīgā iestāde sadarbībā ar CFLA izstrādā projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodiku.</p> <p>Lai sniegtu objektīvu atzinumu, uzsākot darbu vērtēšanas komisijas sēdē, vērtēšanas komisijas locekļi tiek informēti par vērtēšanas procesu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem un katrs vērtēšanas komisijas loceklis pirms darba uzsākšanas elektroniski vai klātienē pirmajā sēdē saņem projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas metodiku, projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodiku, MK noteikumus, projektu iesniegumu atlases nolikumu, vērtēšanas komisijas nolikumu un citus projektu iesniegumu vērtēšanai nepieciešamos materiālus.</p> <p>CFLA un ITI pašvaldību vērtēšanas komisija darbojas saskaņā ar vērtēšanas komisijas nolikumu, vērtējot projektu iesniegumus atbilstoši izslēgšanas noteikumiem un projektu iesniegumu atlases nolikumā iekļautajiem projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, aizpildot projektu iesniegumu vērtēšanas veidlapas, kā arī sagatavojot atzinumu par projekta iesnieguma vērtēšanas rezultātiem un projekta iesnieguma virzību apstiprināšanai, apstiprināšanai ar nosacījumu vai noraidīšanai.</p> <p>Vērtējums netiek balstīts uz pieņēmumiem vai citu informāciju, ko nav iespējams pārbaudīt vai pierādīt, vai kas neattiecas uz konkrēto projekta iesniegumu un atzinumā norāda konkrētus faktus un informācijas avotus, kas pamato un pierāda vērtējumu.</p> <p>ES fondu likuma 23.pantā noteiktos izslēgšanas noteikumus vērtēšanas komisija uz projekta iesnieguma iesniegšanas brīdi pārbauda visiem projektu iesniegumiem, uz kuriem tas attiecas, tā savlaicīgi novēršot</p>
<p>Konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumi</p>	<p>Projektu iesniegumu izvērtēšana</p>	

		<p>par tīšiem noziedzīgiem nodarījumiem sodītu personu rīcības nelabvēlīgo seku iestāšanās iespēju ES fondu projektos.</p> <p>Saskaņā ar MK noteikumu Nr.784²⁰ V sadaļu, izmantojot valsts informācijas sistēmu savietotāju, kura pārzinis un atbildīgā iestāde ir Valsts reģionālās attīstības aģentūra (vai pēc pieprasījuma, ja tehnisku iemeslu dēļ nav iespējams informāciju iegūt, izmantojot valsts informācijas sistēmas savietotāju), iegūst patiesu un pārbaudītu informāciju no Sodu reģistra un Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistra informācijas sistēmas, lai pārbaudītu, vai uz projekta iesniedzēju nav attiecināms kāds no noziedzīgajiem nodarījumiem un pārkāpumiem, tai skaitā arī kukuļņemšana, kukuļa piesavināšanās, starpniecība kukuļošana, neatļauta labuma pieņemšana vai krāpšana. Papildus projektu iesniegumu vērtēšanas procesa ietvaros risku samazina vērtēšanas komisijas nolikumā noteiktais, ka katru projekta iesniegumu vērtē ne mazāk kā divi komisijas balsstiesīgie locekļi, sagatavojot priekšlikumus kritēriju vērtējumam. Tas nodrošina, ka vienam, iespējami negodprātīgam vērtēšanas komisijas loceklim vienprātīgi nebūs iespējas ietekmēt vērtēšanas procesa rezultātu.</p> <p>Vērtēšanas komisijas sēdēs apspriež projektu iesniegumu vērtējumus un to pamatojumus, vienojas par kritēriju vērtējumu, vērtēšanas komisijas balsstiesīgajiem locekļiem atklāti balsojot, un pieņemot to ar balsu vairākumu. Papildu atklātību projektu iesniegumu vērtēšanas procesā nodrošina arī vērtēšanas komisijas sēžu protokolēšana – vērtēšanas komisijas sēdes protokolā norāda vērtēšanas komisijas sēdes laiku, vietu, dalībniekus, darba kārtību, balsojumu rezultātus un vērtēšanas komisijas locekļu un pieaicināto ekspertu viedokļus.</p> <p>Deleģēšanas līgumos starp vadošo iestādi un ITI pašvaldībām ir noteikts pienākums izstrādāt kārtību, kādā ITI pašvaldība ziņo vadošajai iestādei par projektu iesniegumu atlasē konstatētajām vai iespējamām neatbilstībām/pārkāpumiem, lai paredzētu savlaicīgu rīcību arī aizdomu par krāpšanu gadījumā, piemēram, projektu iesniegumu atlasē posmā atklājot viltotus dokumentus²¹. Attiecīgi vadošā iestāde informē sadarbības iestādi, kura neslēdz līgumu par projekta īstenošanu.</p> <p>Gadījumos, kad CFLA rodas aizdomas par krāpšanu, tā neatbilstību klasificē kā „aizdomas par krāpšanu”, vērstas tiesībsargājošās institūcijās ar iesniegumu par aizdomām un informāciju ievada KP VIS. Visus gadījumus, kad CFLA sniegusi informāciju tiesībsargājošajās institūcijās (vai tiesībsargājošajās institūcijās pašas ir uzsākušas izmeklēšanu un par to informējušas CFLA), ir jāzskata ceturkšņa neatbilstību sanāksmē, lai pieņemtu lēmumu par nepieciešamību ziņot Eiropas Komisijai caur tās izveidoto</p>
	<p>Pienākums ziņot par konstatētajām vai iespējamajām neatbilstībām (jo īpaši attiecībā uz krāpšanu)</p>	

²⁰ Ministru kabineta 2014.gada 16.decembra noteikumi Nr.784 "Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā".

²¹ http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlimijas/EK_vadl_par_viltotu_dok_identificesanu_L.V.pdf

	<p>un Eiropas Kāpšanas apkaršanas biroja uzturēto datu apmaiņas sistēmu (EK/OLAF IMS). Mēneša laikā pēc iesnieguma iesniegšanas tiesībsargājošajās institūcijās, no tām ir jālūdz informācija par lietas virzību.</p>
<p>Vadošās iestādes pārbaudes Vērtēšanas komisijas darbam</p>	<p>Vadošā iestāde, atbilstoši Regulas Nr. 1301/2013 7.panta 5.punktam, izlases veidā riskantākajās projektu iesniegumu atlasēs veiks projekta iesnieguma atbilstības galīgo pārbaudi atbilstoši normatīvajam aktam par SAM īstenošanu un projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, lai gūtu pārliecību par to, ka CFLA nodrošina atbilstošu projektu iesniegumu atlasī un pieņemtie lēmumi ir objektīvi pamatoti.</p> <p>Attiecībā uz pārbaudēm vērtēšanas komisijas darbam ITI pašvaldībās, vadošā iestāde gan normatīvajos aktos, gan vadības un kontroles sistēmā, gan vadošās iestādes iekšējās procedūrās un deleģēšanas līgumos ar ITI pašvaldībām, ir iestrādājusi vadošās iestādes (vēlāk – sadarbības iestādes) galīgās pārbaudes veikšanu, kas sākotnēji paredz pārvērtēt 100% projektu iesniegumus (pēc tam, kad gūta pārliecība, ka process norit atbilstoši un būtiski trūkumi nav konstatēti – izlases veidā) un sniegt atzinumu par pārvērtēšanas rezultātiem, paredzot, ka līgumu ar sadarbības iestādi par projekta īstenošanu var slēgt tikai ar nosacījumu, ka par galīgo pārbaudi ir izsniegts pozitīvs atzinums. Šāds risks novēršanas pasākums pār visiem ITI pašvaldības deleģētās funkcijas īstenošanas aspektiem, krāpšanas un korupcijas iespējamību pietuvina nulles līmenim.</p> <p>Vadošās iestādes pārstāvja dalība vērtēšanas komisijā stiprina procesa tiesiskuma neatkarīgu uzraudzību, nodrošinot, ka vērtēšanas komisijas locekļi tiši neietekmē projekta iesniedzēju novērtēšanu un atlasī, kā arī ievēro personu vienlīdzību likuma priekšā, neizrādot labvēlību vai nepamatotas privilēģijas kādam projekta iesnieguma iesniedzējam vai izdarot spiedienu uz citiem komisijas locekļiem.</p> <p>Pēc katras projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas sēdes, dalībai projektu iesniegumu atlasēs deleģētais vadošās iestādes pārstāvis analizē vai sēdes laikā atbilstoši pieejamai informācijai ir gūta pārliecība par konkrēta projekta iesnieguma atbilstību projektu iesniegumu atlasē nosacījumiem.</p>
<p>Pārbaudes lēmuma sagatavošanā</p>	<p>CFLA lēmuma sagatavošanā pamatojās uz vērtēšanas komisijas sniegto atzinumu un nodrošina tiesiskuma pārbaudi, nodrošinot, ka to pārbauda virskontroles veicējs un hierarhiski augstāki amata pienākumu pildītāji.</p> <p>Deleģēšanas līgumos starp vadošo iestādi un ITI pašvaldībām ir noteikts pienākums ITI pašvaldībai pirms lēmuma par projekta iesnieguma apstiprināšanu vai noraidīšanu pieņemšanas vai pirms atzinuma par nosacījumu izpildi izdošanas iesniegt Vadošajai iestādei (vai attiecīgi sadarbības iestādei, ja galīgās pārbaudes veikšana ir deleģēta sadarbības iestādei) pašvaldībai pieejamu vai tās sagatavotu dokumentāciju (kopijas), lai Vadošā iestāde (vai sadarbības iestāde, ja galīgās pārbaudes veikšana ir deleģēta sadarbības iestādei) varētu veikt galīgo pārbaudi par projekta iesnieguma atbilstību MK noteikumiem par SAM īstenošanu un projekta iesnieguma vērtēšanas kritērijiem. ITI pašvaldībai nav tiesību pieņemt lēmumu par projekta iesnieguma apstiprināšanu vai noraidīšanu un izdot atzinumu par lēmumā ietverto nosacījumu</p>

	<p>izpildi pirms Vadošās iestādes (vai sadarbības iestādes, ja galīgās pārbaudes veikšana ir deleģēta sadarbības iestādei) pozitīva atzinuma saņemšanas.</p>
<p>Ziņotāju aizsardzība</p>	<p>Civildienesta ierēdņiem atbilstoši viņu publiskajam statusam ir skaidri definēts pienākums ziņot par aizdomām par pārkāpumiem saistībā ar korupciju. Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 20.panta septītajā daļā ir paredzēts aizliegums iestādes vadītājam izpaust informāciju par to, kurš darbinieks informējis par pārkāpumu, un bez objektīva iemesla radīt šim darbiniekam nelabvēlīgas sekas.</p> <p>Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtā daļa un Darba likuma 9.pants nosaka aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas, ja darbinieks darba tiesisko attiecību ietvaros pieļaujama veidā izmanto savas tiesības, tas attiecas arī uz kompetento iestāžu vai amatpersonas informēšanu par aizdomām par noziedzīga nodarījuma vai administratīva pārkāpuma izdarīšanu darbavietā. Iestādes vadītājam par iepriekšminēto aizliegumu neievērošanu tiek paredzēta administratīvā atbildība, savukārt darbiniekam ir tiesības uz to, ka negatīvās sekas tiek novērstas, turklāt papildus tam viņš var saņemt zaudējumu atlīdzību un morālo kompensāciju, ko strīda gadījumā (starp darbinieku un darba devēju) nosaka tiesa pēc sava ieskata.</p> <p>CFLA iekšējos noteikumos par kārtību, kādā ziņo un izvērtē iespējamo korupcijas, disciplināros pārkāpumus un iespējamās krāpšanas gadījumus, attiecībā uz iespējamā pārkāpuma ziņotāju ir noteiktas konfidencialitātes ievērošanas prasības un aizsardzība tām personām, kuras ziņo par pārkāpumiem. Lai veicinātu ziņošanu par novērotajiem pārkāpumiem saistībā ar interešu konfliktu, CFLA tiek veidota izpratne par līdzdalību tiesiskuma nodrošināšanā, kā arī tiek paredzēta ziņotāju aizsardzība, piemēram, nepieciešamības gadījumā tiek vērtēta iespēja darbinieku pārcelt darbā citā iestādes struktūrvienībā vai rotēt uz citu iestādi Valsts civildienesta likuma paredzētajā kārtībā.</p>
<p>Projekta iesniedzēju informēšana par lēmumu par projekta iesniegumu</p>	<p>Ikviens projekta iesniedzējs tiek informēts par pieņemto lēmumu attiecībā uz iesniegto projekta iesniegumu. Atklātuma un tiesiskuma ievērošanas nolūkos, noraidītā projekta iesnieguma iesniedzējam pieņemtais lēmums tiek pamatots, kā arī tiek norādīts, ka lēmumu iespējams apstrīdēt.</p> <p>Paziņojumus par sadarbības iestādes vai ITI pašvaldības pieņemtajiem lēmumiem par apstiprinātajiem projektu iesniegumiem katras atlases kārtas ietvaros, iestādes ievieto savā interneta mājaslapā.</p>
<p>Dubultfinansējuma pārbaude</p>	<p>Atbilstoši CFLA iekšējiem noteikumiem par kārtību, kādā nodrošina ES fondu projektu risku izvērtēšanu un veic pārbaudi projekta īstenošanas vietā, sadarbības iestādei ir tiesības veikt pārbaudi projekta īstenošanas vietā pirms līguma vai vienošanās noslēgšanas ar finansējuma saņēmēju par projekta īstenošanu, lai pārlicinātos par saimnieciskās darbības veikšanu vai dubultfinansējuma neesamību, t.i., vai projektā plānotās darbības jau nav iepriekš īstenotas, t.sk. piesaistot ES fondu līdzfinansējumu, citu ārvalstu finanšu instrumentu līdzfinansējumu vai citu nacionālo finanšu avotu, kā arī ir ievēroti kumulācijas nosacījumi un komercdarbības atbalsta nosacījumi šajos aspektos (piemēram, attiecībā uz pieļaujamās intensitātes ievērošanu).</p>

	<p>Lai pārliecinātos, vai projekta iesniedzējs, kurš pieteicies projekta realizācijai, jau nerealizē vai nav jau īstenojis tādu pašu projektu viena vai vairāku finansējuma avotu ietvaros, CFLA pārbauda informāciju līdzīgo finansējuma saņēmēja projektu esamību vairākās informācijas sistēmās un interneta mājaslapās, tai skaitā finansējuma saņēmēja interneta mājaslapā, ja tāda ir izveidota. Tiek arī pārbaudīts, kuros SAM ES fondu 2014.-2020.plānošanas periodā ir līdzīgas atbalstāmās darbības. Šāda dubultā finansējuma pārbaudes ļauj savlaicīgi – pirms projekta pieteikuma apstiprināšanas – novērst attiecīgā riska iestāšanos. Papildus demarkāciju un dubultās finansēšanas riska (kad projektu īstenotāji paralēli dažādās institūcijās iesniedz ES fondu projektu iesniegumus par vieniem un tiem pašiem veiktajiem darbiem, saņemtajiem pakalpojumiem un piegādēm) novēršanu ITI projektos nodrošinās Reģionālās attīstības koordinācijas padome, kas izskatīs un saskaņos pašvaldību iesniegtās projektu idejas, pārraudzīs pašvaldību projektu secīgu īstenošanu un novērsīs ES fondu atbalsta pārklāšanās risku, analizējot un sniedzot atzinumu par projektu nepārklāšanos ar nacionāla līmeņa projektiem.²² Arī Vadošās iestādes pārbaudēs ITI pašvaldību Vērtēšanas komisijas darbam, tiks veikta dubultā finansējuma iespējamības pārbaude.</p> <p>Projekta iesnieguma veidlapā, kas ir konkrētā SAM/pasākuma prasībām piemērota standartveidlapa, ir iekļauta 7.sadaļa “Valsts atbalsta jautājumi”, ja MK noteikumos par SAM/pasākuma/atlases kārtas īstenošanu ir norādīts, ka finansējuma saņēmējs saņems vai sniegs valsts atbalstu, kas preventīvi ļauj noteikt vai vienlaicīgi kombinētais atbalsts, ievērojot piemērojamos valsts atbalsta nosacījumus uz vienu un to pašu izdevumu pozīciju, nepārsniegs attiecīgās izdevumu pozīcijas kopsummu.</p>
	<p>Darbojas auditēšanas sistēma</p>
<p>Secinājumi</p>	<p>2014.-2020.gada plānošanas periodā ir vienkāršota ES fondu vadības sistēma un vienādotā prakse, centralizējot ES fondu projektu praktisko administrēšanu, un nodalot funkcijas starp atbildīgajām iestādēm un sadarbības iestādi, un CFLA ir uzticētas vienīgās sadarbības iestādes funkcijas, kas nozīmē visu projektu administrēšanas praktiskā cikla nodrošināšanu – projektu atlasu izsludināšanu un projektu iesniegumu vērtēšanu (atskaitot atlases ITI specifiskā atbalsta mērķa ietvaros, ko nodrošina ITI pašvaldības), līgumu slēgšanu, projektu uzraudzību, kā arī maksājumu izvērtēšanu un apstiprināšanu. Projektu iesniegumu atlases process ir dokumentēts un izsekojams. CFLA un ITI pašvaldību sniegtie pašnovērtējumi norāda, ka ieviestie pasākumi un kontroles iestādēm sniedz pārliecību, ka riski saistībā ar projektu iesniedzēju atlasīti tiek atbilstoši vadīti.</p>

²² Ministru kabineta 2015.gada 27.oktobra noteikumi Nr.614 “Reģionālās attīstības atbalsta pasākumu īstenošanas, novērtēšanas un finansēšanas kārtība” 5.3.punkts

²³ CFLA organizatoriskais pretkorupcijas pasākumu plāna 4.uzdevums (apstiprināts ar 2015.gada 22.janvāra rīkojumu Nr.39-1-4/11 „Par Centrālās finanšu un līgumu aģentūras organizatorisko pretkorupcijas pasākumu plānu”).

Kaut arī MK 04.08.2004. apstiprinātās Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmas 2004.-2008.gadam 3.nodaļas 6.punktā norādītie plānotie politikas un darbības rezultāti jau paredzēja izveidot efektīvu iekšējās pretkorupcijas sistēmu valsts un pašvaldību institūcijās, izstrādājot un „iedzīvinot” amatpersonu ētikas kodeksus un uzvedības principus valsts un pašvaldību institūcijās, atsevišķas ITI pašvaldības joprojām nav izstrādājušas iestādes ētikas kodeksu. Kaut arī ētiskas darbības pamatprincipi ITI pašvaldībās var būt noteikti ar darba kārtības noteikumiem, darba līgumiem vai atsevišķos gadījumos – ar rīkojumiem, šāda veida dokumenti nav publiskojami.

Ņemot vērā augstāk norādīto, vadošās iestādes ieskatā pastāv risks, ka atsevišķās ITI pašvaldībās nav dokumentēta vispārpieņemta uzvedība darba vidē, kā rezultātā pastāv paļaušanās uz darbinieku individuālu izpratni par pieņemamu vai nepieņemamu rīcību ētiski problemātiskās situācijās. Tā kā publiski nav pieejami atsevišķu ITI pašvaldību uzvedības normu apraksti, tāpēc trūkst informācijas par to, kāda rīcība no iestādes darbiniekiem var tikt gaidīta, kā rezultātā mazinās pašāpziņa, ka projektu iesniegumu atlasē lēmumi par projektu iesniegumiem būs objektīvi, taisnīgi un neitrāli pieņemti, tāpat tiks nodrošināta pietiekama izvairīšanās no darbinieku konflikta rašanās starp privātajām interesēm un pienākumiem.

Kaut arī balsstiesīgo vērtēšanas komisijas locekļu sniegtie konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumi ir formāli, jo nav ieviests kontroles mehānisms, ar ko pārbauda to ievērošanu, apliecinājuma neparakstīšana neizslēdz atbildību gadījumā, ja persona faktiski būs atradusies interešu konflikta situācijā. Kaut arī vērtēšanas komisijas locekļi apliecina, ka pilnībā apzinās, ka, neievērojot apliecinājumā rakstīto, tie tiks izslēgti no vērtēšanas komisijas sastāva un tiks saukti pie likumā noteiktās atbildības, tomēr vadošās iestādes ieskatā būtu nepieciešams preventīvi stiprināt mehānismu ar skaidriem konkrētu likumpārkāpumu aprakstiem un to sekām, lai personas apzinās darbības, kas var radīt šaubas par viņu godprātīgumu.

Tā kā ITI pašvaldības ir iesaistītas ES fondu krāpšanas un korupcijas risku vadībā tikai pēc deleģēšanas līgumu²⁴ noslēgšanas, vadošā iestāde ir noteikusi augstu riska līmeni attiecībā gan uz atbilstoša procesa un kvalitātes nodrošināšanu, gan arī attiecībā uz krāpšanas un korupcijas risku.

²⁴ Starp Latvijas Republikas Finanšu ministriju kā vadošo iestādi un pilsētas pašvaldību noslēgts deleģēšanas līgums par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlases nodrošināšanu.

2.2.2. Projektu ieviešana un uzraudzība

Otrais risku novērtēšanas posms aptver CFLA kompetencē esošus krāpšanas un korupcijas riskus jautājumos, kas saistīti ar projekta vadību un īstenošanu.

Šajā posmā krāpšanas un korupcijas riska visapdraudētākā joma ir publiskie iepirkumi, kur:

- starp finansējuma saņēmēju un potenciālo piegādātāju var būt tiešs vai netiešs interešu konflikts. Finansējuma saņēmēji, nerīkojot iepirkuma procedūras vai rīkojot fiktīvas iepirkuma procedūras, var pieņemt lēmumus slēgt piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līgumus ar pretendentiem, iepriekšēji par to vienojoties (finansējuma saņēmēja pārstāvji gūst papildu finansiālu, mantisku vai cita veida labumu no tā, ka konkrētais pretendents uzvar rīkotajā iepirkumā);
- iepirkuma pretendenti ir ieinteresēti iegūt pasūtījumu un pasūtījuma izpildes laikā vairojot peļņu, nereti veicot krāpnieciskas darbības, norādot fiktīvas veiktā darba izmaksas vai piegādājot iepirkuma tehniskajām specifikācijām neatbilstošas un zemākas kvalitātes preces vai pakalpojumus, tādējādi radot draudus personas mantai, videi, personu veselībai vai pat dzīvībai.

Iepirkumu jomu ES fondu projektu īstenošanai Latvijā regulē Publisko iepirkumu likums (turpmāk – PIL), Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums (turpmāk – SPSIL), kā arī MK noteikumi Nr.299²⁵ un šie normatīvie akti, kas nosaka iepirkuma procedūru piemērošanas kārtību, katrā konkrētā gadījumā ir atkarīga no ES fondu finansējuma saņēmēja veida²⁶, iepirkuma priekšmeta un iepirkuma līgumcenas.

CFLA veiktajā risku novērtējumā gandrīz visi otrā novērtēšanas posma iepirkumu jomas riski novērtēti kā kritiski, jo īpaši augsti novērtēts risks, ka finansējuma saņēmējs izvairās no taisnīgas iepirkuma procedūras, lai izvēlētos noteiktu pretendentu līguma slēgšanai vai līguma pagarināšanai, jo īpaši uzsverot iepirkuma dokumentācijas sagatavošanu un iepirkuma procedūras organizēšanu tā, lai nodrošinātu priekšrocības kādam konkrētam iepriekš zināmam pretendentam, kurš tiks izvēlēts līguma slēgšanai.

Kaut arī iepirkumu jomu regulējošie normatīvie akti paredz, ka ES fondu finansējuma saņēmēja – pasūtītāja iepirkuma komisijas locekļi un eksperti nedrīkst atrasties potenciāla vai reāla interešu konflikta situācijā, atbilstoši minētās normas mērķim un jēgai, ar kandidāta vai pretendenta interešu pārstāvēšanu jāsaprot arī tādas situācijas, kad iepirkuma komisijas locekļi vai eksperts rīkojas kāda piegādātāja interesēs, līdz šis piegādātājs ir iesniedzis pieteikumu vai piedāvājumu iepirkuma procedūrā, tas attiecas arī uz iepirkuma procedūras dokumentu izstrādāšanu kāda piegādātāja interesēs.

Protams, jāņem vērā arī tāds riska iespējamais cēlonis, kā finansējuma saņēmēja nepietiekama pieredze vai zināšanas publisko iepirkumu normu piemērošanā, kā rezultātā iepirkuma dokumentācija (nolikumi, tehniskās specifikācijas u.c.) var tikt sagatavota nepietiekamā kvalitātē vai tikt pieļauti pārkāpumi iepirkuma procedūras norisē.

Nemot vērā pastāvošo risku, ka finansējuma saņēmēja iepirkuma procedūrā izraudzītais pretendents (līgumslēdzēja puse) var veikt vienpusējas krāpnieciskas darbības līguma izpildes laikā, ir jānodrošina pasākumi, kas novērstu būtiskas neatbilstības projektā, kas var radīt finanšu korekcijas noteiktā procentuālā apmērā²⁷ un negatīvi ietekmēt vai apdraudēt projekta īstenošanu.

Ar projektu ieviešanu un darbību uzraudzību saistīto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanas pasākumu izvērtēšana atspoguļota 2.tabulā.

²⁵ Ministru kabineta 04.06.2013. noteikumi Nr. 299 par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem

²⁶ Saskaņā ar ES fondu likuma 1.panta 2) punkta a), b) un c) apakšpunktu ES fondu finansējuma saņēmējs var būt tiešs vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona, cita valsts iestāde, fiziskā persona, kura reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, vai šo personu apvienība, Latvijas Republikā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība

²⁷ Saskaņā ar Vadošās iestādes vadlīnijām par finanšu korekciju piemērošanu ES fondu finansētajos projektos par pārkāpumiem saistībā ar iepirkumiem varēs tikt piemērota finanšu korekcija 5%, 10%, 25% vai 100 % apmērā no līguma vērtības.

Ar projektu ieviešanu un darbību uzraudzību saistīto risku izvērtēšana

Tabula Nr.2

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
<p>1) Neatbilstoša publiskā iepirkuma dokumentācijas sagatavošana</p> <p>2) Izvairšanās no taisnīgas iepirkuma procedūras pretendentu izvēlē līguma slēgšanai un noslēgtā iepirkuma līguma grozīšanai</p> <p>3) Piegādāta noslēgtajam līgumam neatbilstoša prece vai pakalpojums, nepatiesu izmaksu norādīšana</p>	<p>Finansējuma saņēmēja atbildība par projekta īstenošanu, t.sk. pareizas iepirkuma procedūras īstenošanu</p>	<p>Finansējuma saņēmējs, parakstot līgumu vai vienošanos par projekta īstenošanu, uzņemas pilnīgu atbildību un apliecina, ka projekta īstenošana notiks saskaņā ar ES fondu darbību regulējošiem Eiropas Savienības un Latvijas Republikas tiesību aktiem un līgumā vai vienošanās iekļautajiem nosacījumiem, nodrošinot saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principu ievērošanu, lai sasniegtu projektā izvirzītos rezultātīvos rādītājus un mērķus.</p> <p>Finansējuma saņēmējam ir pienākums informēt sadarbības iestādi par jebkādiem riskiem, kas apdraud projekta īstenošanu, vienlaikus veicot visas nepieciešamās darbības risku novēršanai. Tas finansējuma saņēmējam jā dara arī tajā gadījumā, ja riskus vai apstākļus, kas var negatīvi ietekmēt projekta īstenošanu, ir konstatējusi cita ES fondu vadībā iesaistītā iestāde.</p> <p>Projekta plānošanas fāzē finansējuma saņēmējam ir jāizvērtē riski, kas ir saistīti ar iepirkuma procedūras gaitu, un laika grafikā jāparedz laiks iespējamajām sūdzībām, tāpat, piemēram, plānojot būvniecības darbus, ir jāņem vērā darbu sezonālitate. Tāpat pašam finansējuma saņēmējam ir būtiski jāpārliecināties par veikto darbu kvalitāti un darba apjomu vēl pirms darbu pieņemšanas un maksājuma veikšanas izpildītājam. Finansējuma saņēmējam ir rūpīgi jāraugās, lai netiktu pieļautas atkāpes no iepirkuma līgumā iekļautajiem nosacījumiem, kā arī pastāv iespēja nodrošināties, līgumā par darbu izpildi paredzot sankcijas par sliktu darbu kvalitāti vai termiņa kavēšanu.</p> <p>Ja finansējuma saņēmējs kā pasūtītājs ir veicis iepirkumu, neievērojot atbilstošu iepirkuma procedūru, un pasūtītājs nevar pierādīt, ka, iepirkumu veicot, ir nodrošināta saistošo normatīvo aktu prasību izpilde, izdevumi, kas radušies šāda iepirkuma rezultātā noslēgta iepirkuma līguma ietvaros, var tikt atzīti par neatbilstoši veiktiem izdevumiem vai tiem var tikt piemērota proporcionālā finanšu korekcija.</p> <p>Tiesību aktos noteikto disciplināro vai administratīvo sodu piemērošana ir nozīmīgs priekšnoteikums, lai mazinātu iespēju izvairīties no atbildības par korupciju un krāpniecību aizliedzošu noteikumu pārkāpumiem.</p>
	<p>Projekta iepirkuma komisijas/žūrijas komisijas veidošana un interešu konflikta neesamības apliecināšana</p>	<p>PIL nosaka, ka, ja publisku piegādes līgumu vai pakalpojumu līgumu paredzamā līgumcena ir 4000 <i>euro</i> vai lielāka un publisku būvdarbu līgumu paredzamā līgumcena ir 14 000 <i>euro</i> vai lielāka, tad pasūtītājs izveido iepirkuma komisiju, nodrošinot, ka tā ir kompetenta iepirkuma jomā, par kuru slēdz līgumu. Piedāvājumu izvērtēšanai var pieaicināt vienu vai vairākus neatkarīgus ekspertus, kas sniedz rakstisku atzinumu par piedāvājumiem, ko pievieno lēmumam par tiesību piešķiršanu slēgt iepirkuma līgumu.</p>

	<p>Iepirkuma komisijas locekļi ir uzskatāmi par valsts amatpersonām, tāpēc uz katru iepirkuma komisijas locekli un iepirkuma komisijas darbā iesaistīto ekspertu personiski attiecas pienākums neatrasties interešu konflikta situācijā jebkurā iepirkuma procedūras stadijā.</p> <p>Pienākums neatrasties interešu konflikta situācijā iepirkuma komisijas locekļiem izriet gan no PIL 23.panta, gan arī no likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”, jo saskaņā ar pēdējā norādītā likuma 4.panta pirmās daļas 24.punktu, uz iepirkuma komisijas locekļiem attiecas minētajā likumā noteiktie ierobežojumi, kuru neievērošana ir sodāma.</p> <p>Projekta iepirkuma komisijas locekļi un eksperti paraksta apliecinājumu, ka nav tādu apstākļu, kuru dēļ varētu uzskatīt, ka viņi ir ieinteresēti konkrēta kandidāta vai pretendenta izvēlē vai darbībā vai ka ir saistīti ar tiem. Minētais pienākums iepirkuma komisijas locekļiem un ekspertam ir noteikts, lai tos brīdinātu par atrašanās interešu konflikta situācijā nepieļaujāmību un tie apliecinātu, ka neeksistē vai tiem nav zināmi tādi apstākļi, kas būtu par pamatu uzskatīt, ka pastāv interešu konflikta situācija. SPSIL X nodaļa nosaka, ka sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam, iesniegto metu novērtēšanai, jāveido žūrijas komisija, kuras sastāvā ir vismaz trīs locekļi (fiziskas personas), kuras nepārstāv dalībnieku intereses un ievēro neatkarību, pieņemot lēmumus un paužot viedokļus.</p>
<p>Tirgus izpētes veikšana un dokumentēšana (iepirkuma procedūras izvēles pamatošana)</p>	<p>Lai nodrošinātu iepirkuma norises izsekojamību un caurspīdīgumu, kā arī pieņemto lēmumu pamatotību, ES fondu finansējuma saņēmējam ir pienākums nodrošināt tirgus izpētes veikšanu un tās dokumentēšanu. Ar iepirkumu saistītai dokumentācijai nepieciešams nodrošināt izsekojamu cenu izvērtējumu un pamatojumu konkrētā pretendenta izvēlei.</p> <p>Saskaņā ar līgumā starp sadarbības iestādi un finansējuma saņēmēju noteikto, tirgus izpētei var izmantot savu iepriekšējo pieredzi, attiecīgās jomas ekspertu vērtējumu, interneta resursus, potenciālo līguma izpildītāju aptaujas un citas metodes atbilstoši Iepirkumu uzraudzības biroja (IUB) 08.04.2013. skaidrojumam par priekšizpētes veikšanu paredzamās līgumcenas noteikšanai. Tirgus izpētes dokumentus finansējuma saņēmējs iesniedz pēc sadarbības iestādes pieprasījuma gadījumos, ja veicot projekta pārbaudes vai uzraudzību, rodas aizdomas par iepirkuma kvalitāti un efektīvu ES fondu līdzfinansējuma izlietojumu. Sadarbības iestāde pārbauda vai finansējuma saņēmējs veicis pamatotu iepirkuma procedūras izvēli (pārbaudot iepirkumu dokumentāciju, tai skaitā veicot iepirkuma plāna pārbaudi, iepirkumu pirmspārbaudes un izvērtējot attiecināmo izdevumu atbilstību).</p> <p>Finansējuma saņēmējam, ņemot vērā tā statusu, jāizvērtē, vai ir piemērojams PIL, SPSIL vai MK noteikumi Nr.299; tāpat, veicot tirgus izpēti un ņemot vērā līgumcenu sliekšni, jāizvērtē, vai ir piemērojami attiecīgie normatīvie akti un kuras no tiem izrietošās prasības ir piemērojamas (piem., nosakot atbilstošo procedūru); jāveic galveno prasību noteikšana pakalpojuma/piegādes vai būvdarbu līguma izpildei (t.i., nosakot līguma priekšmetu, galvenās tehniskās prasības, darba apjomu,</p>

		<p>termiņu u.c. svarīgu informāciju, kas var ietekmēt paredzamo līgumcenu) un jāapzina iespējamo pakalpojuma sniedzēju, piegādātāju vai būvdarbu veicēju.</p> <p>Nepamatota konkurences ierobežojuma risks attiecībā uz pretendenta automātisku izslēgšanu no procedūras dēļ šķietami nepamatoti lēta piedāvājuma konstatēšanas nepastāv, jo PIL 48.panta trešā daļa paredz, ka pasūtītājam jāļauj pretendents pamatot sava piedāvājuma īstums un izslēgšana nevar tikt pamatota vai attaisnota tikai ar to, ka tas neatbilst pasūtītāja redzējumam vai matemātiskiem apsvērumiem par to, kādam tam būtu jābūt.</p> <p>Finansējuma saņēmējs tirgus izpēti var veikt dažādos veidos, piemēram, izsūtot e-pastus potenciālajiem piegādātājiem, pakalpojuma sniedzējiem vai būvdarbu veicējiem, apzvanot tos, analizējot informāciju piegādātāju un pakalpojuma sniedzēju mājas lapās, pamatojoties uz ekspertu slēdzieniem u.tml. Ja finansējuma saņēmējs nevar pamatot iepirkuma procedūras izvēli un nav nodrošinājis tirgus izpēti, sadarbības iestādei ir tiesības pieņemt lēmumu par izmaksu neattiecināšanu, piemērojot finanšu korekciju atbilstoši Vadošās iestādes vadlīnijām par finanšu korekciju piemērošanu ES fondu finansētajos projektos.</p>
	<p>Iepirkumu pirmspārbaūžu veikšana (iepirkuma plāna pārbaudes, iepirkuma dokumentācijas un iepirkuma procedūras pārbaude)</p>	<p>Iepirkumu pirmspārbaūžu veikšana ir visiedarbīgākais instruments risku mazināšanai projektā iepirkumu jomā, jo preventīvi (pirms iepirkuma līguma noslēgšanas) atklāj neprecizitātes vai nepilnības ES fondu finansējuma iepirkumu dokumentācijas sagatavošanā vai iespējamus pārkāpumus iepirkumu procedūras norisē, kas var radīt neatbilstības.</p> <p>ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā pirmspārbaūžu veikšanas tiesisko pamatu nosaka ES fondu vadības likums un MK noteikumi Nr.77²⁸. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.77 12.pantu finansējuma saņēmējam 10 darbdienu laikā pēc tam, kad noslēgts līgums vai vienošanās par finanšu līdzekļu piešķiršanu projekta īstenošanai, jāiesniedz sadarbības iestādē projekta iepirkumu plāns, kurā iekļauta informācija par plānotajiem iepirkumiem, iepirkuma līguma priekšmetu un paredzamo līgumcenu. Šos iepirkuma plānus izskata CFLA un izvērtē iepirkumu plānā norādīto iepirkumu risku, ņemot vērā arī paša projekta riska izvērtējuma rezultātus, tā savlaicīgi novēršot risku, ka projektam piešķirtie līdzekļi netiks efektīvi un atbilstoši izmantoti. CFLA pārbauda vai līguma priekšmets atbilst finansējuma saņēmēja apstiprinātā projekta plānotajām darbībām (aktivitātēm, rezultātiem, projekta budžeta kopsavilkumam, tāmei) vai iepirkuma plānā iekļautā informācija neliecina par iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem, tai skaitā nepamatotu preču, pakalpojumu vai būvdarbu iepirkumu sadalīšanu vairākos atsevišķos iepirkumos. Veicot šādu pārbaudi, tiek arī nodrošināts, ka finansējuma saņēmējs izvēlas atbilstošu iepirkuma procedūru. CFLA saskaņā ar iekšējo kārtību, kas izstrādāta</p>

²⁸ Ministru kabineta 2015.gada 10.februāra noteikumi Nr.77 "Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu pārbaūžu veikšanas kārtība 2014.-2020.gada plānošanas periodā"

		<p>atbilstoši IUB izstrādātajai metodikai²⁹, veic visu augsta riska projektu iepirkumu plānos iekļauto un izlases veidā veic vidēja un zema riska projektu iepirkuma plānos iekļauto iepirkumu dokumentācijas un iepirkumu procedūras norises pirmspārbaudes.</p> <p>Iepirkuma dokumentācijas pirmspārbaudē pārbauda, vai iepirkuma procedūra ir atbilstoši izvēlēta, kā arī tiek izskatīti iepirkuma nolikumi (uzaicinājumi), t.sk. tehniskās specifikācijas un līgumprojekti, lai gūtu pārliecību, ka iepirkuma dokumenti sagatavoti, ievērojot normatīvo aktu prasības, tai skaitā, ka projektu iepirkumu tehniskās specifikācijas sagatavotas, neiekļaujot tādas norādes, kas rada nepamatotas priekšrocības konkrētiem piegādātājiem un nepamatoti ierobežo ieinteresēto piegādātāju loku.</p> <p>Iepirkuma procedūras norises pirmspārbaudēs izlases veidā pārbauda, vai izvēlēta iepirkuma procedūra ir atbilstoši izsludināta, kā arī vai iepirkuma komisija vai žūrija darbojusies saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, nodrošinot pareiza lēmuma par iepirkuma rezultātiem pieņemšanu.</p> <p>Par katru veikto iepirkumu pirmspārbaudi tiek sagatavots atzinums. Atzinumā ar iebildumiem CFLA darbinieks sniedz attiecīgu pamatojumu, atsevišķi norāda pārkāpumus, kurus nepieciešams novērst, lūdzot izslēgt vai precizēt nolikuma (uzaicinājuma) minētās prasības, kas neatbilst normatīvajiem aktiem, vai papildināt nolikumu (uzaicinājumu) atbilstoši normatīvo aktu regulējumam, un atsevišķi norāda ieteikumus, kuru ieviešanu nepieciešams izvērtēt, kā arī aicina novērst konstatētos pārkāpumus. IUB veic iepirkumu pirmspārbaudes noteiktiem iepirkumiem, kas veikti saskaņā ar PIL un SPSIL, proti, IUB 100% apmērā veic iepirkumu pirmspārbaudes lielo projektu ietvaros, kā arī izlases veidā veic to iepirkumu pirmspārbaudes, par kuriem jāpublicē paziņojums ES Oficiālajā Vēstnesī, un to iepirkumu pirmspārbaudes, kuras paredzētā publisko būvdarbu līguma summa pārsniedz 1 500 000 <i>euro</i>.</p> <p>IUB nodrošina iepirkumu pirmspārbaudu veikšanas virsuzraudzību, pārliecinoties, ka pirmspārbaudu veikšana notiek, piemērojot IUB metodikā noteiktos principus. IUB sniedz atzinumus par veiktajām iepirkumu pirmspārbaudēm un izsaka rekomendējoša rakstura ieteikumus darbības uzlabošanai, kā arī norāda uz būtiskākiem un mazāk būtiskiem trūkumiem iepirkumu pirmspārbaudu veikšanā, kas būtu jāņem vērā turpmākajā darbā, lai mazinātu iespējamo neatbilstību rašanās risku iepirkumu jomā. IUB reizi ceturksnī organizē sanāksmi, pieaicinot sadarbības iestādi, vadošo iestādi un atbildīgo iestādi, lai stiprinātu vienotas izpratnes veidošanu un informācijas apmaiņu gan par labās prakses piemēriem, gan apspriestu attiecīgajā ceturksnī konstatētās problēmas iepirkumu pirmspārbaudu veikšanā, kā arī izvērtētu nepieciešamību aktualizēt IUB metodiku.</p>
	<p>Iepirkumu pirmspārbaudu veikšanas virsuzraudzība</p>	

²⁹ Metodika par iepirkumu pirmspārbaudu veikšanu sadarbības iestādei Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas periodā (turpmāk – IUB metodika). Pieejama ES fondu intenetā mājas lapā sadaļā [2014.-2020.gads/Juridiskais ietvars/Vadosās iestādes vadlīnijas/skaidrojumi](#)

<p>Iepirkumu pārbaudes, veicot maksājuma pieprasījumu pārbaudi vai pārbaudi projekta īstenošanas vietā</p>	<p>Maksājuma pieprasījumu pārbaudē vai pārbaudē projekta īstenošanas vietā tiek veiktas arī izlases veida pārbaudes iepirkumiem un krāpšanas vai korupcijas aizdomu gadījumā tiek pārbaudīta arī iepirkuma komisijas locekļu atbilstība un kompetence.</p> <p>Iestāde izlases sniegto precī vai pakalpojumu, salīdzinot to ar noslēgtā iepirkuma līguma tehniskajā piegādātāja sniegto precī vai pakalpojumu, salīdzinot to ar noslēgtā iepirkuma līguma tehniskajā piegādātāja norādītajām iepirkuma priekšmetam izvirzītajām prasībām, nepieciešamības gadījumā specificācijā norādītajām iepirkuma priekšmetam izvirzītajām prasībām, nepieciešamības gadījumā pieprasot, lai finansējuma saņēmējs iesniedz ražotāja apliecināšus dokumentus, kas pierāda preces atbilstību (piemēram, sertifikāti, verificēšanas akti).</p> <p>Pārbaudot ES fondu projekta ietvaros iesniegto projekta noslēguma maksājuma pieprasījumu, 100% apjomā tiek pārbaudīti izdevumus pamatojošie dokumenti, kas saistīti ar iepirkumu veikšanu un līgumu dokumentiem, t.sk. izdevumi par iepirkumiem, uz kuru organizēšanu atbilstoši vispārējiem tiesību principiem likumi neattiecinā detalizētas prasības, jo tie nesasniedz iepirkumu regulējošajos normatīvajos aktos noteikto robežvērtību.</p> <p>To iepirkumu pārbaudē, kur tikai viena pretendenta piedāvājums atbildis atklāta konkursa nolikumā vai paziņojumā par līgumu noteiktajām pretendentu atlases prasībām vai tikai viens kandidāts atbildis atlases nolikumā vai paziņojumā par līgumu noteiktajām kandidātu atlases prasībām, sadarbības iestāde pārbauda, vai pasūtītājs ir pieņēmis lēmumu pārtraukt iepirkuma procedūru, izņemot PĪL 56.panta 7.daļā minēto gadījumu, kas šādā gadījumā paredz pasūtītājam sagatavot un ietvert iepirkuma procedūras ziņojumā pamatojumu tam, ka izvirzītās pretendentu atlases prasības ir objektīvas un samērīgas.</p> <p>Konstatējot normatīvo aktu pārkāpumu iepirkumu jomā, var tikt pieņemts lēmums par attiecīgo izdevumu neattiecināšanu vai finanšu korekcijas piemērošanu un šo izdevumu ieturēšanu vai atgūšanu.</p> <p>PĪL 81.panta 8¹⁾ punktā paredzētās IUB pilnvaras noformēt administratīvā pārkāpuma protokolu un piemērot Latvijas administratīvā pārkāpumu kodeksa 166.²¹ - 166.²⁵ pantā paredzētos sodus par administratīvajiem pārkāpumiem publisko iepirkumu jomā nav tikai kā līdzeklis vainīgās personas sodīšanai, bet arī darbojas kā preventīvs mehānisms, lai atturētu finansējuma saņēmēju un iepirkumā iesaistītās personas no tiesībapārkāpumu izdarīšanas, tā veicinot iepirkuma norisi atbilstoši normatīvo aktu prasībām.</p>
<p>Krāpšanas un korupcijas pazīmju vērtēšana</p>	<p>Iepirkumu pirmspārbaudu veikšanā ir jāņem vērā EK izstrādātās norādes par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ES fondiem³⁰, kur uzskaitītas krāpšanas shēmas un attiecīgās krāpšanas pazīmes (sarkanie</p>

³⁰ "Informatīvais paziņojums par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un Kohēzijas fondiem" pieejams [http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/EK_Inform.zin_krapsana](http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/EK_Inform.zin_krapsana_ERAF,ESF,KF.pdf)

	<p>karogi jeb draudu signāli), kas var attiekties uz strukturālo darbību jomu, tai skaitā par izraudzīto pretendentu iesniegtajiem piedāvājumiem attiecībā uz godīgas konkurences nodrošināšanu. Šādu pazīmju vērtēšana liek pievērst uzmanību specifiskām norādēm, kas var palīdzēt atpazīt slēptus nodomus un atklāt krāpšanu vai korupciju, tādējādi stiprinot vadības un kontroles sistēmā veikto kontroļu efektivitāti.</p>
<p>“četru acu principa” nodrošināšana, veicot pārbaudes (paredzēta virskontroles veikšana)</p>	<p>Lai mazinātu iespējamu ES fondu izkrāpšanas risku un novērstu korupcijas gadījumus iestādes ietvaros, veicot ES fondu projektu pārbaudes, tiek nodrošināta “četru acu principa” ieviešana, kad identisku pārbaudi veic vismaz divi iestādes darbinieki, kuri paraksta pārbaudes lapu, tādējādi apliecinot pārbaudes veikšanu un dālot atbildību par pieņemto lēmumu. Svarīgi ir tas, ka šīs darbības nevar tikt veiktas vienlaicīgi, jo pārbaude paredz atkārtot vienu un to pašu darbību, salīdzināt pārbaudžu rezultātus un atšķirīga novērtējuma gadījumā obligāti sniegt komentārus vai piezīmes, pamatojot vērtējumu ar argumentētu viedokli.</p> <p>Šis princips nodrošina, ka ir iespējams ne tikai izsargāties no tā, ka atbildīgā persona veic prettiesiskas darbības, bet arī ļauj izvairīties no nejausu kļūdu pieļaušanas.</p>
<p>KP VIS pieejamās informācijas analizēšana</p>	<p>KP VIS veidota kā centrāla tīkla sistēma, kas pieejama visām ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm (vadošajai iestādei, revīzijas iestādei, sertifikācijas iestādei, atbildīgajām iestādēm, sadarbības iestādei, IUB), nodrošinot vienotu datu avotu ES fondu līdzfinansētu projektu uzskaitē un uzraudzībā. KP VIS tiek ievadīta detalizēta (atbilstoši maksājuma pieprasījuma veidlapas prasībām) informācija par projekta iepirkumu līgumiem, kas tiek uzkrāta kumulatīvi no projekta sākuma un to analizējot, tiek pārbaudīts vai pretendenti, kuri iepirkuma procedūras ietvaros iesnieguši pieteikumus, ir savstarpēji saistīti (vadība, īpašnieki u.c.), tā atklājot pazīmes, kas varētu liecināt, ka notikusi divu vai vairāku tirgus dalībnieku aizliegta vienošanās, kuras mērķis vai sekas ir konkurences ierobežošana, piemēram, „pasūtījumu rotēšana”, sadarbšanās cenu noteikšanā vai uzņēmums, kas piedalījās konkursā, pēc tam kļuva par darbuzņēmēju vai apakšuzņēmēju pie uzvarējušā pretendenta.</p>
<p>Sadarbība ar tiesībsargājošām iestādēm</p>	<p>Sadarbība starp ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm un tiesībsargājošām iestādēm ir nozīmīgs un svarīgs faktors koruptīvu un dažādu noziedzīgu nodarījumu konkrētu pārkāpumu gadījumu profesionālai izvērtēšanai, pierādījumu iegūšanai, kā arī vainīgo saukšanai pie atbildības, atbilstoši nodarījumiem.</p> <p>KP VIS projektam ir iespējams norādīt neatbilstību “Iespējams interešu konflikts” un “Aizdomas par krāpšanu vai organizēto noziedzību”, kuras dēļ ierosina administratīvu un/vai tiesas procedūru valsts līmenī, lai konstatētu tīšu darbību vai bezdarbību.</p> <p>Konstatējot aizdomas par krāpšanas vai korupcijas gadījumiem, tiek veikta stingra un rūpīga situācijas analīze, apkopotī projekta uzraudzības procesā iegūtie pierādījumi, uz kuru pamata veikts konstatējums, un tad līgumslēdzējīstāde ar iesniegumu par aizdomām vērsās tiesībsargājošās</p>

		<p>Konstatējot aizdomas par krāpšanas vai korupcijas gadījumiem, tiek veikta stingra un rūpīga situācijas analīze, apkopoti projekta uzraudzības procesā iegūtie pierādījumi, uz kuru pamata veikts konstatējums, un tad līgumslēdzējietāde ar iesniegumu par aizdomām vērsas tiesībsargājošās iestādēs, lai kompetentās iestādes – Valsts policija un KNAB – izvērtētu attiecīgos gadījumus. Tāpat CFLA cieši sadarbojas ar Konkurences padomi, sniedzot izvērtēšanai informāciju par iepirkumu procedūru datiem, ja radušās aizdomas par negodīgu komercpraksi vai aizliegto vienošanos. Sadarbības ietvaros tiek īstenota iestāžu savstarpēja cieša un nepārtraukta sadarbība, lai nodrošinātu atgriezenisko saiti informācijai par lietas virzību. Arī gadījumos, kad tiesībsargājošās iestādes nekonstatē pārkāpumus, informācija tiek klasificēta kā „aizdomas par krāpšanu” un tiek ziņota EK saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem attiecībā uz ziņošanu par pārkāpumiem.</p> <p>Sanāksmēs un citos forumos, kur piedalās pārstāvji no ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm, kā arī citi iestāžu speciālisti, kas iesaistīti finanšu krāpšanas un korupcijas novēršanā, tiek nodrošināta pieredzes apmaiņa un vienotas izpratnes veidošana, kā arī labās prakses piemēru apmaiņa, kas kopumā veicina efektīvu ES fondu krāpšanas un korupcijas risku vadīšanu gan projektu, gan visas ES fondu vadības un kontroles sistēmas ietvaros.</p>
<p>Bez iepirkuma procedūras slēgta piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līguma pamatošana sadarbības iestādei</p>		<p>Ja tirgus cenas priekšizpētē konstatējams, ka paredzamā līguma summa nesasniedz līgumcenas sliekšni, no kura piemērojamas iepirkuma procedūras, finansējuma saņēmējs var slēgt piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līgumu bez iepirkuma procedūras piemērošanas. Ja finansējuma saņēmējs projekta ietvaros ir noslēdzis līgumu bez iepirkuma procedūras piemērošanas, kopā ar maksājuma pieprasījumu finansējuma saņēmējam CFLA kā sadarbības iestāde var pieprasīt iesniegt papildus citiem izdevumus pamatojošiem dokumentiem arī tirgus izpēti apliecinājošus dokumentus, lai pamatotu noslēgtā līguma cenas atbilstību tirgus cenai, tā nodrošinot, ka tiek ievēroti drošas finanšu vadības, saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principi, kas saistīti ar to, lai pienācīgā apmērā un par zemāko cenu būtu pieejami resursi konkrētu izvirzīto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanai.</p>
<p>Izņēmuma gadījumos pieļaujami būtiski grozījumi iepirkuma līgumā</p>		<p>Iepirkuma līgums tiek slēgts, pamatojoties uz iepirkumā uzvarējušā piegādātāja iesniegto piedāvājumu, tāpēc pasūtītājam pirms iepirkuma līguma noslēgšanas vai līguma darbības laikā nav tiesību grozīt būtiskus līguma nosacījumus – kvalitāti, apjomus, cenu, maksāšanas kārtību, līguma izpildes un garantijas termiņus, izņemot PIL noteiktos gadījumus.</p> <p>Grozījumi noslēgtajā iepirkuma līgumā ir pieļaujami tikai tad, ja šāda iespēja un līguma grozīšanas kārtība ir bijusi paredzēta jau iepirkuma nolikumā un ciktāl grozījumi neietekmē iepirkuma rezultātu³¹,</p>

³¹ Saskaņā ar PIL 67.1.panta ceturrtās daļas 2.punktu iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās grozījumi ir pieļaujami arī gadījumā, ja iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās grozījumu vērtība naudas izteiksmē nepārsniedz 10 % no sākotnējās iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās līgumcenas publisku piegādes un pakalpojumu līgumu gadījumā un 15 % no sākotnējās iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās līgumcenas publisku būvdarbu līguma gadījumā (ja šie grozījumi nepārsniedz šā panta ceturrtās daļas 1.punktā MK noteiktās līgumcenu robežas).

		<p>piemēram, uzskaitīti konkrēti darbu vai materiālu apjomi, kuri varētu tikt palielināti vai samazināti, šo papildu apjomu apmaksas kārtība u.c., kā arī precīzi identificēti apstākļi un nosacījumi, pie kuriem var tikt izdarīti līguma grozījumi.</p> <p>Gadījumā, ja grozījumi līgumā jāveic izpildītāja vainas dēļ, viņam jāuzņemas atbildība un jāveic nepieciešamie darbi, kā arī jāsedz izmaksas. Ja izpildītājs atsakās to darīt, tad līgums tiek lauzts, pasūtītājs saņem līguma nodrošinājumu, soda naudu u.tml., un veic jaunu iepirkumu.</p> <p>PIL nosaka, ka finansējuma saņēmējiem ir jānodrošina iepirkuma procedūras atklātums, piedāvātāju brīva konkurence, vienlīdzīga un taisnīga attieksme pret tiem, kā arī valsts un pašvaldību līdzekļu efektīva izmantošana, maksimāli samazinot pasūtītāja risku.</p> <p>Ja nepieciešamo grozījumu veikšana nav paredzēta līgumā un tie ir būtiski, vai arī tie neatbilst PIL 67.panta ceturtais daļas regulējumam, tad jāveic jauns iepirkums vai var piemērot sarunu procedūru papildu apjomiem, ja nosacījumi atbilst PIL 63.panta ceturtais daļas 1.punktam.</p> <p>Līdz ar to situācija, kad iepirkuma līgums tiek noslēgts, bet pēc līguma noslēgšanas tā nosacījumi tiek būtiski mainīti, kaut arī iepirkuma nolikumā tas sākotnēji netika atrunāts, nav pieļaujama, jo tādejādi tiek pārkāpts vienlīdzības princips, līdz ar to projekta attiecināmajam izmaksām, kas radušās uz iepirkuma līguma pamata, var tikt piemērota proporcionāla finanšu korekcija atbilstoši Vadošās iestādes vadlīnijām par finanšu korekciju piemērošanu ES fondu finansētajos projektos.</p>
	<p>Apmācības, skaidrojumi, izpratnes veicināšana</p>	<p>Tiek nodrošināta plaša un mērķtiecīga ES fondu projektu īstenošanu konsultēšana par ES fondu projektu īstenošanu atbilstoši tiesību aktiem, t.sk. par aktualitātēm publisko iepirkumu jomā un biežāk konstatētajām neatbilstībām ES fondu projektu iepirkumos, tā veidojot izpratni par darbībām, kas saskaņā ar nacionālo normatīvo aktu prasībām iepirkumiem var tikt traktētas kā krāpnieciska vai koruptīva rīcība. Efektīva komunikācija un ar neformālās izglītības metodēm sniegta nepieciešamās zināšanas ceļ projektu ieviešanas kvalitāti un preventīvi mazina risku iestāšanās iespējamību, ka projekta ieviešanas darbības var būt pretrunā drošas finanšu vadības principam un apdraudēt finanšu interešu aizsardzību.</p> <p>IUB biežāk konstatētos trūkumus apkopo, kā arī, vienotas izpratnes veidošanai, sniedz dažādus skaidrojumus un informāciju dara publiski pieejamu savā interneta mājas lapā.</p>
	<p>Ziņošanas iespējas un ziņotāju aizsardzības nodrošināšana</p>	<p>ES fondu interneta mājaslapā www.esfondi.lv sadaļā <u>Ziņo par krāpšanu vai korupciju!</u>, kā arī CFLA interneta mājaslapā jebkurai personai ir iespējas ziņot par prettiesiskām darbībām vai informēt par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu projektu apsaimniekošanā. CFLA ir izstrādāti arī iekšējie noteikumi par krāpšanas un koruptīvo disciplinārāpūkāpumu izvērtēšanu <u>āģentūras kompetencē ietilpstošo finanšu instrumentu administrēšanā iesaistīto iestāžu, amatpersonu vai darbinieku darbībā.</u></p>

		<p>Iesniegumu likuma 9.pants paredz aizliegumu iestādei bez iesnieguma iesniedzēja piekrišanas izpaust informāciju, kas atklāj viņa identitāti. Izņēmums ir gadījums, kad likumā ir īpašs nosacījums, ka konkrētajā gadījumā iestādei šāda informācija ir jāizpauž. Iestādes darbiniekiem par nepietiekamu informācijas aizsardzību vai apzinātu informācijas „nopludināšanu” var tikt piemērots disciplinārsods (no brīdinājuma līdz pat atļaišanai no darba), tāpat par nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204⁷. pantā paredzēti naudas sodi, bet Krimināllikuma 329.pantā par neizpaužamu ziņu izpaušanu paredzēts sods ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.</p> <p>Cīņai ar tiesībpārkāpumiem par ziņotāju pakļaušanu atklātībai sods ir palīg līdzeklis, jo tas nevar novērst tiesībpārkāpumu, bet tas var iedarboties psiholoģiski, dodot stimulu vēlāmai uzvedībai.</p>
<p>Secinājumi</p>		<p>Projektu ieviešanas un uzraudzības posmā no krāpšanas un korupcijas riskiem publisko iepirkumu jomā pilnībā izvairīties nav iespējams, taču tiesiskais regulējums strikti ierobežo rīcības brīvību.</p> <p>CFLA vairāku gadu garumā iegūtā pieredze gan ar lielajiem ES fondu infrastruktūras projektiem dažādās nozarēs (multifunkcionālie kultūras centri reģionos, veselības aprūpes iestādes, ceļu infrastruktūras projekti u.c.), gan ar salīdzinoši finansiāli mazāk ietilpīgiem projektiem – ūdenssaimniecības sistēmu sakārtošanu un atūstāšanu vai ieguldījumiem ģimenes ārstu prakses vietās, ir ļāvusi izstrādāt procedūras, kuru ietvaros, veicot preventīvus un atklājošus riska mazināšanas pasākumus, kā arī īstenojot efektīvas un samērīgas kontroles, tiek nodrošināta atbilstoša krāpšanas un korupcijas risku pārvaldība. Papildus tam CFLA pastāv iespēja pieņemt lēmumu par ES fondu projektu izdevumu neattiecināšanu, finanšu korekciju piemērošanu un izdevumu ieturēšanu vai atgūšanu, ja projekta ietvaros veiktais iepirkums neatbilst iepirkumu normatīvo aktu prasībām vai līgumslēdzēja puse nav izvēlēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām attiecībā uz godīgas konkurences nodrošināšanu.</p> <p>Iestāde nodod lietas par prettiesisku rīcību kompetentajām tiesībsargājošām iestādēm, lai tās veiktu izmeklēšanu un nepieciešamības gadījumā piemērotu normatīvajos aktos paredzēto sodu, bet vadošās iestādes vērtējumā CFLA nākotnē būtu nepieciešams stiprināt atgriezenisko saiti, lai uzraudzītu ES fondu projekta ietvaros konstatēto neatbilstību izmeklēšanas virzību.</p> <p>Vadošā iestāde 2015.gadā saņēma uzaicinājumu piedalīties EK uzsāktā pilotprojektā “Integritātes pakts – civilās kontroles mehānisms ES fondu pasargāšanai” (turpmāk – integritātes pakts), kas ERAF un Kohēzijas fonda līdzfinansētos projektos paredz juridiski saistošu nolīgumu starp līgumslēdzējiesīdādi (finansējuma saņēmēju) un tā iepirkuma procedūrā izraudzīto pretendentu, kas abpusēji vēlas atturēties no koruptīvām darbībām un apņemas ievērot pārredzamu un efektīvu iepirkuma procedūru. Lai nodrošinātu lielāku uzticēšanos un pārskatatbilstību, integritātes pakts ietver uzraudzības sistēmu, ko vada starptautiskās pretkorupcijas organizācijas “Transparency International” Latvijas nodaļa “Sabiedrība par atklātību – Delna” (turpmāk – Delna). Latvija pilotprojektā pieteica divus finansiāli apjomīgus ERAF līdzfinansētus projektus kultūras un sporta jomā, taču EK apstiprināja tikai vienu pieteikumu – Rīgas</p>

pašvaldības sabiedrības ar ierobežotu atbildību «Rīgas satiksme» projekts “Rīgas tramvaju infrastruktūras attīstība”. Šobrīd uzsāktas sarunas ar Delnu par sadarbības memoranda noslēgšanu³².

Lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK, ir izstrādāts jaunais likumprojekts „Publisko iepirkumu likums”³³. Lai arī EK jaunajai iepirkumu direktīvai jābūt pārņemtai nacionālajos normatīvajos aktos līdz 2016. gada 18. aprīlim, tāpēc liela loma ir preventīvam skaidrojošam darbam no IUB puses par to vai direktīvas nosacījumus (par kuriem nav noteikts dalībvalsts regulējums, jāsāk piemērot tikai pēc jaunā PIL apstiprināšanas, vai tomēr pēc 18. aprīļa ir piemērojami direktīvas nosacījumi. 2016. gada 20. aprīlī IUB savā internetā vietnē ir ievietojis sagatavotos ieteikumus atsevišķu PIL un Direktīvas 2014/24/ES normu piemērošanai pārejas periodā līdz jaunā PIL pieņemšanai³⁴. IUB uzsver, ka augstāk norādītais skaidrojums attiecas tikai uz iepirkumiem, kas izsludināti no 2016. gada 18. aprīļa un kuru paredzamā līgumcena sasniedz Eiropas Savienības noteiktās līgumcenu robežvērtības:

- piegāžu un pakalpojumu līgumiem no 135 000 *euro*;
- būvdarbu līgumiem no 5 225 000 *euro*.

IUB skaidrojumā jo īpaši vērš uzmanību uz to Direktīvas 2014/24/ES normu interpretāciju un piemērošanu, kas nav ieviestas pašlaik spēkā esošajā PIL regulējumā un var radīt Direktīvas 2014/24/ES pārkāpuma risku, attiecīgi izraisot iespējamus finanšu korekcijas ES fondu projektos vai piegādātāju vērsanos pret valsti, atsaucoties uz atsevišķu Direktīvas tiesību normu tiešo iedarbību.

³² Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020. gada plānošanas perioda uzraudzības komitejas 24.1.1.2015. sēde, darba kārtības 10. punkts C daļa - Prezentācija “Transporta nozares Lielo projektu izstrādes progress”

³⁴ IUB sagatavotie ieteikumi atsevišķu Direktīvas 2014/24/ES normu piemērošanā pārejas periodā, <http://www.iub.gov.lv/lv/node/578>

2.2.3. Maksājumu veikšana un izdevumu deklarēšana

Risku pārvaldībā atalgojuma faktors parasti tiek norādīts kā viens no galvenajiem korupcijas riska cēloņiem. Maksājumu pieprasījumu izskatīšana un izdevumu deklarēšana ir viena no jomām, kurā pastāv samērā augsts risks koruptīvām darbībām. Pastāv liela iespējamība, ka risks dot vai saņemt kukuli iestāsies tajos gadījumos, kad finansējuma saņēmējam rodas vēlme izvairīties no finanšu korekcijām par konstatētiem pārkāpumiem, dodot kukuli, vai arī gadījumos, kad atbildīgā amatpersona vai darbinieks ir gatava saņemt kukuli, lai nepiemērotu vai nepamatoti samazinātu finanšu korekciju, tādējādi vairojot savu labumu, izmantojot dotās amata pilnvaras.

No korupcijas risku viedokļa ļoti ilgs termiņš darbā sensitīvajos amatos palielina pārkāpumu izdarīšanas risku, jo darbinieks var saskarties ar rutīnu, intereses un motivācijas trūkumu, kā rezultātā zūd paškontroles apziņa.

Tāpat potenciāli augstāks risks pastāv attiecībā uz jaunajiem darbiniekiem, kas pieņemti uz vakantajiem amatiem sensitīvo amatu pienākumu pildīšanai, jo pat darbinieku atlases procedūrā, veicot spējīgāko un labāko kandidātu godprātīguma un ētiskuma kritēriju pārbaudes ar netiešiem jautājumiem par koruptīva rakstura situācijām, kas ļautu novērtēt personas attieksmi pret korupciju un personas godprātīgumu, personas paustais viedoklis var neatspoguļot tās rīcību konkrētā situācijā.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, kā arī to, ka līgumslēdzējietāde ir tieši atbildīga par līdzfinansēto projektu veikto izdevumu attiecināšanu, ES fondu maksājumu veikšanas posmā ir ļoti svarīgi nodrošināt pilnīgu un atbilstošu pārbaudes procesu, kas lielā mērā ir atkarīgs no ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu darbinieku zināšanām, spējām un prasmēm konstatēt un novērst iespējas veikt koruptīvas darbības, kas var nelikumīgi ietekmēt attiecināmo izdevumu apstiprināšanu noteiktiem finansējuma saņēmējiem.

Attiecībā uz izmaksu deklarēšanas procesu Valsts kasē krāpšanas un korupcijas risku novērtējums liecina, ka abi identificētie riski (viens ar būtisku, bet otrs ar kritisku sākotnējo vērtību) ir pilnībā novērsti. Iestādē risku pārvaldība tiek nodrošināšana kvalitātes vadības sistēmas ietvaros. Sekmīgi noslēdzoties Valsts kases kvalitātes vadības sistēmas uzraudzības auditam, Valsts kase ir pirmā no valsts pārvaldes iestādēm, kas sertificēta atbilstoši jaunā starptautiskā standarta ISO 9001:2015 prasībām, kas apliecina iestādes kvalitātes vadības sistēmas atbilstību starptautiskajam standartam, sniegto pakalpojumu atbilstību valsts un iedzīvotāju, kā arī klientu interesēm un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, nodrošinot augstu darbības kvalitātes līmeni sertificētajās darbības sfērās, t.sk. ES fondu sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā.³⁵

Ar maksājumu veikšanu un izdevumu deklarēšanu saistīto risku mazināšanas pasākumi aprakstīti 3.tabulā.

³⁵ Valsts kase pirmā no valsts pārvaldes iestādēm saņem jaunā starptautiskā standarta ISO 9001:2015 sertifikātu, Valsts kases tīmekļa vietne www.kase.gov.lv

Ar maksājumu veikšanu un izmaksu deklarēšanu saistīto risku izvērtēšana

Tabula Nr.3

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu ietekme uz risku mazināšanu
<p>Funkciju nošķiršana un iekšējās procedūras</p>	<p>Ieviestie pasākumi un kontroles</p>	<p>ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu funkcijas ir stingri nodalītas, tā nodrošinot efektīvu un pret dažādiem riskiem, t.sk. krāpšanas un korupcijas riskiem drošāku ES fondu vadības un kontroles sistēmu. Saskaņā ar <u>ES fondu vadības likumā</u> uzskaitītajiem ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu uzdevumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sadarbības iestāde (CFLA) nodrošina pirmā līmeņa kontroli pār projektu atbilstošu īstenošanu, t.sk. administratīvās pārbaudes attiecībā uz katru atbalsta saņēmēja iesniegto atlīdzības pieteikumu (maksājuma pieprasījumu), pārbaudot, vai produkti/pakalpojumi faktiski ir piegādāti/sniegti, kā arī vai finansējuma saņēmēju deklarētie izdevumi par īstenotajām darbībām, ir attiecināmi; • ES fondu sertifikācijas iestāde (Valsts kase), īstenojot iekšējās procedūras, sagatavo un iesniedz EK apstiprinātus maksājuma pieteikumus un kontu slēgumus, tādējādi apliecinot, ka maksājuma pieteikums un kontu slēgums ir pareizs un sagatavots, izmantojot uzticamas grāmatvedības sistēmas, un to pamatā ir pārbaudāmi pamatojuma dokumenti, kā arī kontu slēgumā iekļautie izdevumi atbilst spēkā esošajiem ES un Latvijas Republikas tiesību aktiem. <p>Maksājumu apstiprināšanas un deklarēšanas procesā ar procedūrām tiek realizēta kontroles kļūdu un pārkāpumu atklāšana, pieprasot pierādījumus izdevumu pamatoībai.</p>
<p>1) Nepilnīgs/ neatbilstošs pārbaudes process;</p>	<p>Sensitīvo amatu apzināšana</p>	<p>CFLA īpaši izveidota komisija izvērtē korupcijas riskam visvairāk pakļautos jeb sensitīvos amatus, kuros var pastāvēt iespēja, ka tiks piedāvāts vai pieprasīts kukulis, vai arī amatpersona var izmantot savu dienesta stāvokli savtīgos nolūkos. Pēc tam, kad ir ieviesti visi iespējamie kontroles mehānismi, tiek identificētas un novērtētas funkcijas un apzinātas personas, kas ieņem šos amatus un cik ilgi.</p> <p>Sensitīvo amatu noteikšana ir efektīvs pretkorupcijas mehānisms, jo tiek izvērtēti darbinieka ierastie darba vides apstākļi, saikne ar kolēģiem un iestādes klientiem, tā uzlabojot izpratni par nepieciešamo uzraudzību, lai mazinātu korupcijas iespējamību.</p> <p>Valsts kasē sensitīvo amatu apzināšana atsevišķi nepastāv, bet šāds risks tiek apzināts Iekšējās kontroles sistēmas uzraudzības ietvaros caur procesu vadību, caur stratēģiskās vadības procesu, nodrošinot risku un neatbilstoša produkta vadību, ieviešot auditu un citu novērtējumu rezultātā sniegtos ieteikumus iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidošanai. Valsts kasē, veicot ikgadējo korupcijas risku analīzi, tiek identificētas un novērtētas iespējamās korupcijas jomas un aprakstītas aktuālās korupcijas risku mazināšanas kontroles.</p>
<p>2) Nepietiekama darbinieku kapacitāte krāpšanas un korupcijas risku atklāšanai</p>	<p>“četru acu principa” nodrošināšana, veicot pārbaudes</p>	<p>Skatot maksājumu pieprasījumu un tajā iekļautos izdevumus pamatojošo dokumentu kopijas, kā arī ievadot informāciju par apstiprināmo maksājuma pieprasījuma summu KP VIS, tiek nodrošināta “četru acu principa” ievērošana, lai mazinātu kļūdu rašanos un varbūtību, ka atbildīgā persona</p>

		<p>vienpersoniski veic darbības, kas var būt prettiesiskas, kā rezultātā var rasties neatbilstoši veikti izdevumi, ja tiek konstatēta krāpšana vai korupcija starp līgumslēdzējstādes vai sertifikācijas iestādes darbinieku un projekta iesniedzēju. Arī izdevumu deklarēšanas procesā ir paredzēts, ka jebkura lēmuma pieņemšana tiek nodrošināta „četru acu” principa ievērošana un audita izsekojamība, līdz ar to mazinot kļūdas, krāpšanās un korupcijas risku.</p>
	<p>Ētikas komisija</p>	<p>Ar CFLA direktora izdotu rīkojumu ir izveidota CFLA vadības grupa, kura saskaņā ar iekšējiem noteikumiem par šīs vadības grupas darba organizāciju veic ētikas komisijas pienākumus. Ētikas komisijas pamatmērķis ir skaidrot ētikas normu piemērošanu, konsultēt par profesionālās ētikas jautājumiem, kā arī izvērtēt un pieņemt lēmumu par konkrētiem ētikas normu pārkāpumu gadījumiem un sniegt atzinumu par to esamību vai neesamību. Komisijas sēdes tiek protokolētas un to lēmumi noformēti rakstveidā, tā nodrošinot lēmumu pieņemšanas argumentāciju un izsekojamību.</p>
	<p>Kvalificēti darbinieki un apmācības par ētiku un godprātīgumu</p>	<p>Vadlīnijām un metodiskajiem norādījumiem ir liela nozīme praktiskajā ES fondu līdzfinansēto projektu vadībā un kontrolē – it īpaši ES fondu vadībā nepieredzējušiem darbiniekiem, kuri strādā ar sarežģītu un visaptverošu normatīvo regulējumu.</p> <p>ES fondu vadībā iesaistītajiem darbiniekiem, kā arī projektu īstenotājiem pieejami piemēri par labu pārvaldību, kas var palīdzēt novērst iespējamās korupcijas, krāpšanas vai pārkāpumu riskus abās pusēs: gan no projektu īstenojošo, gan īstenošanu kontrolējošo puses.</p> <p>Regulāri (gan apmācību semināru, gan informatīvo materiālu veidā) tiek pilnveidotas ES fondu administrēšanā iesaistīto darbinieku zināšanas un radīta padziļināta izpratne par krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta identifikāciju, kā arī krāpšanas gadījumu izmeklēšanas procesu.</p> <p>Tā kā krāpšanas apkarošana viens no pamatelementiem ir darbinieku informētība un krāpšanas pazīmju atpazīšana, CFLA, uzsākot ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodu, departamentu direktoriem un nodaļu vadītājiem ir veikusi darbinieku testēšanu par krāpšanas jautājumiem (zināšanu un izpratnes pārbaude par CFLA ētikas kodeksu, kurā tika ietverti jautājumi par informācijas izpaušanas un aizsardzības principiem, ētikas rīcības un uzvedības principiem, lobēšanas jautājumiem un valsts amatpersonas amata savienošana ar citu amatu nosacījumiem). CFLA arī sagatavoja un visiem darbiniekiem elektroniski nosūtīja krāpšanas indikatoru projektu līmenī un biežāk sastopamo krāpšanas gadījumu piemērus, ar kuriem aicināja iepazīties, lai darbinieki ir ziņoši un var efektīvi iesaistīties iespējamu pārkāpumu atklāšanā un novēršanā.</p> <p>Apmācību pielāgošana, ņemot vērā ar darbinieku amata pienākumiem saistītos uzdevumus, nodrošina, ka apzinātās un analizētās pieredzē gūtās atziņas tiek izmantotas, lai izstrādātu mērķtiecīgas kontroles, kas veicina krāpšanas/korupcijas novēršanu un atklāšanu.</p> <p>Sertifikācijas iestādē ir izstrādāti un apstiprināti ierēdņu amatu apraksti, kas nosaka pienākumus Sertifikācijas iestādes funkciju nodrošināšanā, nepieciešamo kompetenci un profesionālo kvalifikāciju, t.sk. zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas godprātīgas rīcības nodrošināšanai un</p>

	<p>krāpšanas identificēšanai. Ierēdņu amatu apraksti tiek regulāri pārskatīti, un, ja nepieciešams, tiek veikti grozījumi.</p> <p>Saskaņā ar ikgadējo Valsts kases korupcijas mazināšanas plānu Valsts kases darbiniekiem tiek organizētas mācības par korupcijas risku vadību un mazināšanu. Mācību materiāli un skaidrojošā informācija par korupcijas risku un interešu konflikta situāciju risku izvērtējumu publicēta Valsts kases iekšējā mājaslapā.</p> <p>Valsts kasē tiek nodrošināta Valsts kases darbinieku rīcība atbilstoši Valsts kases Ētikas kodeksam, Dāvanu pieņemšanas un uzskaites kārtībai un labas pārvaldības principiem.</p>
	<p>Korektīvu darbību veikšana</p> <p>No finansējuma saņēmējiem tiek pieprasīta nepamatotu maksājumu atļidzināšana, par kuru atgūšanu atbildīga ir sadarbības iestāde.</p> <p>Kopā ar maksājumu pieprasījumu iesniegtās izdevumus pamatojošo dokumentu kopijas sadarbības iestāde izvērtē ar kritisku pieeju attiecībā uz apstākļiem, kas var norādīt uz iespējamu neprecizitāti, kura radusies krāpšanas vai kļūdas dēļ, tā mazinot potenciālu gadījumu festāšanos, kad ES fondu līdzekļi ir iztērēti krāpnieciskos nolūkos. Ja sadarbības iestādei rodas šaubas par izdevumu attiecināmību, par pārkāpumiem, informējot finansējuma saņēmēju, var tikt piemērota proporcionāla finanšu korekcija. Sadarbības iestāde pieņem lēmumu par konstatēto neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu un informē par to sertifikācijas iestādi.</p> <p>Kamēr finansējuma saņēmēju tur aizdomās par krāpšanu, t.i., līdz pilnīgai lietas apstākļu noskaidrošanai, sadarbības iestāde finansējuma saņēmējam maksājumus neveic, kā arī izdevumi netiek deklarēti EK. Ja kriminālprocesa laikā krāpšana apstiprinās, izdevumiem, uz kuriem attiecas krāpnieciskās darbības, piemēro finanšu korekciju 100% apmērā.</p> <p>Īpaši pamatots un specifisks gadījums, kad sadarbības iestāde ir pārliecināta par pārkāpumu, tā var pieņemt lēmumu par konstatēto neatbilstību pirms kompetento tiesībsargājošo iestāžu pieņemta lēmuma vai tiesas sprieduma stāšanās spēkā un lemt par neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu pēc tiesas sprieduma stāšanās spēkā.</p> <p>Pat tad, kad kompetentās tiesībsargājošās iestādes ir pabeigušas krāpšanas gadījuma izmeklēšanu, bet paziņo par lietas neierosināšanu, tas nenozīmē, ka sadarbības iestāde nevar pieņemt lēmumu, ka izdevumi ir veikti neatbilstoši un nav attiecināmi, tāpēc sadarbības iestādes lēmumu par katru atsevišķo gadījumu finansējuma saņēmējs var pārsūdzēt vai apstrīdēt saskaņā ar ES fondu vadības likuma V sadaļā noteikto kārtību, kas paredz, ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ja finansējuma saņēmējs ir fiziskā vai juridiskā persona, strīdus, kas attiecas uz līguma par projekta īstenošanu izpildi, tai skaitā piešķirto finanšu līdzekļu izmaksāšanu, izmaksāšanas turpināšanu vai atgūšanu, risina civiltiesiskā kārtībā; • ja finansējuma saņēmējam, kurš ir tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona vai cita valsts iestāde, un sadarbības iestādei rodas domstarpības par vienošanās

	<p>ietvaros pieņemto lēmumu par piešķirto finanšu līdzekļu izmaksāšanu, izmaksāšanas turpināšanu vai citu lēmumu un vienošanās nav panākta sarunu ceļā, finansējuma saņēmējs to var apstrīdēt vadošajā iestādē.</p> <p>Arīdzan projekta īstenošanas beigu fāzē, konstatējot neatbilstības vai pārkāpumus, sadarbības iestāde var lemt par finanšu korekcijas piemērošanu, attiecinot to uz iepriekš veiktiem maksājumiem, un tas nozīmē, ka finansējuma saņēmējam ir jāatmaksā iepriekš saņemtā summa.</p>
<p>Uz risku, t.sk. krāpšanas, izvērtēšanu balsīta pieeja</p>	<p>Tā kā krāpšana ir saistīta ar darbībām, kuras veic, lai krāpšanu slēptu (piemēram, vairāku cilvēku slepena vienošanās, dokumentu viltošana, dokumentu, datu vai informācijas slēpšana vai neiesniegšana), pārbaudžu veikšanā, veidojot izlases kopas, jo īpaši tiek izmantotas procedūras, kuru pamatā ir riska kritēriju izvirzīšana un novērtēšana, jo tā ļauj identificēt, novērst un uzraudzīt tos iekšējos un ārējos faktorus, kas kopumā var negatīvi ietekmēt ieviestās ES fondu vadības un kontroles sistēmas efektivitāti.</p> <p>Maksājuma pieteikuma apstiprināšanai Sertifikācijas iestādei ir tiesības veikt ES fondu ieviešanas kontroli. Sertifikācijas iestāde, pamatojoties uz riska izvērtējumu, veiks maksājuma pieprasījumu un izdevumus pamatojošo dokumentu kopiju izlases veida pārbaudi pie sadarbības iestādes, kā arī ikgadējās pārbaudes pie Vadošās iestādes par atbilstošu un uzticamu apliecinājuma un pārbaudes lapas sagatavošanas procesu. Sertifikācijas iestādei ir tiesības veikt arī pārbaudes projekta īstenošanas vietās, kā arī piedalīties vadošās vai sadarbības iestādes veiktajās pārbaudēs. Tomēr šādas pārbaudes veikšana nav sertifikācijas iestādes pamatfunkcija, līdz ar to šādas tiesības var netikt izmantotas.</p> <p>Mērķtiecīgi un rūpīgi atlasītas pārbaudāmās kopas jutīgajās jomās ir lietderīgs instruments, kas palīdz apzināt krāpšanas apkarošanas pasākumu sistēmiskās nepilnības, kā arī atklāt iespējamo krāpšanu.</p>
<p>Auditu ieteikumu ieviešana/vērā ņemšana</p>	<p>Arī tad, ja pārbaudes ir pareizi plānotas un pareizi izpildītas, vienmēr pastāv risks, ka netiks atklāti būtiski iekšējās kontroles sistēmas trūkumi, tāpēc tiek veikti dažādi neatkarīgi sistēmas auditi un pārbaudes, kurās atklājot nepilnības vai nepārprotamu kontroles pasākumu trūkumu, tiek sagatavoti ieteikumi, kuri atbildīgajām personām jāievieš noteiktos termiņos.</p> <p>Revīzijas iestādes pienākumos ietilpst novērtēt darbības programmas vadības un kontroles sistēmas darbību, t.sk. arī izveidotos krāpšanas apkarošanas pasākumus. Ja revidents novērtēs, ka pastāv krāpšanas risks, vadošās un sertifikācijas iestādes uzmanība tiks vērsta uz visām nepilnībām un sagatavoti ieteikumi, ar kuriem var novērst konstatētās problēmas, tādējādi palīdzot novērst krāpšanu.</p> <p>Apstiprinot maksājuma pieteikumu un kontu slēgumu, Sertifikācijas iestāde, veicot izdevumu apstiprināšanu, ņem vērā visu veikto revīziju, pārbaudžu un sistēmu auditu, ko veikusi Revīzijas iestāde vai kas veiktas tās atbildībā, rezultātus, kā arī vadošās iestādes, sadarbības iestādes un citu kontrolējošo iestāžu pārbaudžu rezultātus, problēmas, sagatavo atbilstošus ieteikumus par pārvaldības un kontroles sistēmas darbības uzlabošanu, t.sk. krāpšanas novēršanu.</p>

	<p>Apstiprināšanas procesā tiek gūta pārlicība par to, ka no vadošās iestādes ir saņemta informācija par procedūrām un pārbaudēm, kas veiktas saistībā ar izdevumiem, kas iekļauti maksājuma pieteikumos. Atbilstoši Finanšu ministrijas kārtībā „Kārtība, kādā Finanšu ministrija, Centrālā finanšu un līgumu aģentūra un Valsts kase sadarbojas Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieviešanas un uzraudzības jautājumos” noteiktajam vadošā iestāde elektroniski nosūta sertifikācijas iestādei EK, Eiropas Revīzijas palātas, Valsts kontroles un citu ārējo auditoru veikto pārbaūžu vai audita ziņojumus (t.sk. ziņojumu projektu) par ES fondiem, kā arī informē sertifikācijas iestādi par auditoriem sniegtajiem komentāriem par konstatējumiem. Papildus tam informācija par auditu ziņojumiem un ziņojumu projektiem tiek sniegta sertifikācijas iestādei katru ceturksni vadošās iestādes apliecinājumā.</p>
<p>Izdevumu deklarēšana</p>	<p>Maksājuma pieteikumu un kontu slēgumu sagatavošanu nodrošina sertifikācijas iestāde sadarbībā ar vadošo iestādi un sadarbības iestādi atbilstoši Finanšu ministrijas iekšējos normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai³⁶.</p> <p>Lai nodrošinātu maksājuma pieteikuma pārbaudi un tā apliecināšanu, sertifikācijas iestāde saskaņā ar MK noteikumu Nr.130³⁷ 40.punktu, pamatojoties uz riska izvērtējumu, veic maksājuma pieprasījumu pamatojošās dokumentācijas izlases veida pārbaudi un citas normatīvajā aktā par kārtību, kādā veic ES fondu projektu pārbaudes 2014.- 2020.gada plānošanas periodā, paredzētās pārbaudes.</p> <p>Pirms maksājuma pieteikuma apstiprināšanas un iesniegšanas EK sertifikācijas iestāde analizē dažādu dokumentāciju, tostarp informāciju par iespējamu vai konstatētu krāpniecību:</p> <ul style="list-style-type: none"> • apliecinājumu no vadošās un sadarbības iestādes, kā arī vadošās iestādes pārbaudes lapu un vadošās iestādes ziņojumu par veiktajām pārbaudēm/darbībām un to rezultātiem (deleģēto funkciju pārbaudes, maksājuma pieprasījumu pārbaudes), kuru gatavojošajiem darbiniekiem jāņem vērā arī krāpšanas un korupcijas pazīmes; • pārskatus no KP VIS (par konstatētajām un nenovērtētajām neatbilstībām projektu īstenošanā, par veiktajām atmaksām, par pieņemtajiem lēmumiem par izdevumu atgūšanu, par audita ieteikumu ieviešanu utt.); • sistēmas auditu un citu ārējo auditu ziņojumus; • pārskatus no Valsts kases uzskaites sistēmām; • sertifikācijas iestādes veikto pārbaūžu rezultātus (ja šādas pārbaudes nepieciešamas pārlicības gūšanai).

³⁶ Finanšu ministrijas 30.04.2015. iekšējie noteikumi Nr.12-29/15 “Kārtība, kādā Finanšu ministrija, Centrālā finanšu un līgumu aģentūra un Valsts kase sadarbojas Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieviešanas un uzraudzības jautājumos”

³⁷ Ministru kabineta 2015.gada 17.marta noteikumi Nr.130 “Noteikumi par valsts budžeta līdzekļu plānošanu Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu īstenošanai un maksājumu veikšanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā”

	<p>Pēc iepriekš minētās informācijas analīzes sertifikācijas iestāde lemj par tālāku rīcību attiecībā uz izdevumu deklarēšanu. Atbilstoši normatīvajiem aktiem sertifikācijas iestāde koriģē KP VIS sagatavotajā maksājuma pieteikumā un kontu slēgumā iekļautos izdevumus pirms to iesniegšanas EK, ņemot vērā tās pārbaudes laikā vai citu auditu (tai skaitā revīzijas iestādes), kontroļu vai pārbauzu laikā konstatētos vai norādītos neatbilstoši veiktos izdevumus, iespējamās neatbilstības, ierosinātās finanšu korekcijas, kā arī citus riskus neatbilstoši veikto izdevumu deklarēšanai.</p> <p>Pārbaudes process un secinājumi tiek atspoguļoti atsevišķā pārbaudes lapā. Ja vadošās vai sadarbības iestādes apliecinājumos nav iekļauta informācija par ieteikumiem, kuriem pēc sertifikācijas iestādes vērtējuma ir finansiāla ietekme, iestādēm tiek pieprasīta papildu informācija un tiek lemts par nepieciešamajām korekcijām.</p> <p>Gadījumā, ja, veicot pārbaudes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodas aizdomas par krāpšanos, par to nekavējoties tiek informēts sertifikācijas iestādes vadītājs un organizēta saņakme, pieaicinot arī Kvalitātes un risku vadības departamenta darbiniekus, kurā vienotās par turpmāko rīcību (t.sk., ja nepieciešams, ziņošanu attiecīgajai tiesībsargājošai iestādei); • konstatē iespējamu neatbilstību, atbilstoši MK noteikumos „Konstatēto neatbilstību ziņošanas un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanas kārtība Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanā 2014.-2020.gada plānošanas periodā” minētajos termiņos un kārībā informē sadarbības iestādi.
<p>Revīzijas iestādes pārbaudes</p>	<p>Revīzijas iestāde veic vadības un kontroles sistēmas auditus, darbību revīzijas un citas revīzijas, tostarp sertifikācijas iestādes procesam, kas saistīts ar maksājumu pieteikuma un kontu slēguma sagatavošanu³⁸. Pārskatu (kontu slēguma) revīzijas tiek veiktas saskaņā ar Revīzijas iestādes iekšējam procedūram un EK vadlīnijām par kontu slēguma auditu.</p> <p>Saskaņā ar MK noteikumu Nr.714³⁹ 4.1.punktu sertifikācijas iestāde līdz katra gada 5.jūlijam iesniedz Revīzijas iestādei grāmatvedības gada ietvaros apstiprināto izdevumu sarakstu un Revīzijas iestāde veic sekojošas procedūras:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apkopo un analizē informāciju par visiem veiktajiem sistēmas auditiem, jo īpaši attiecībā uz auditiem, kas veikti sertifikācijas iestādē par attiecīgo audita periodu; • Veic sertifikācijas iestādes iesniegtās informācijas aritmētisko pārbaudi, kā arī negatīvo summu pārbaudi un pārbaudi par summām, kas ir izslēgtas un ieturētas uz laiku, citu iestāžu veikto auditu un pārbauzu rezultātā;

³⁸ Revīzijas stratēģija ESF, JI, ERAF, KF 2015.-2018. Apstiprināta 01.07.2015.) un elektroniski pieejama http://www.esfondi.lv/upload/Revizijas_istade/Startegija_ESF_14-20_01.07.2015_PDF.pdf

³⁹ Ministru kabineta 2014.gada 25.novembra noteikumi Nr.714 „Revīzijas iestādes funkciju nodrošināšanas kārtība Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas periodā” (turpmāk – MK noteikumi Nr.714)

		<p>Saskaņā ar MK noteikumu Nr.714 4.2.punktu sertifikācijas iestāde līdz katra gada 31.decembrim iesniedz Revīzijas iestādei kontu slēgumu un Revīzijas iestāde veic sekojošas procedūras:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apkopo un analizē informāciju par attiecīgajā audita periodā veiktajām darbību revīzijām; • Veic sertifikācijas iestādes iesniegtās informācijas – kontu slēguma aritmētisko pārbaudi, jo īpaši pārbaudot summas, kas ir ieturētas uz laiku un izslēgtas Revīzijas iestādes veikto auditu un darbību revīziju rezultātā, kā arī citu iestāžu veikto auditu un pārbažu rezultātā.⁴⁰ <p>Veicot revīzijas tiek iegūta pamatota pārliecība par EK deklarēto izdevumu likumību un pareizību. Revīzija ir administratīva darbība, kurā var atklāt iespējamās krāpnieciskas darbības, par ko tālāk tiek ziņots tiesībsargājošām iestādēm, kas izmeklē konkrētos apstākļus, lai secinātu, vai ir pierādāms krāpšanas nodoms Revidenti var sagatavot ieteikumus sistēmas uzlabošanai, pamatojoties uz saviem konstatējumiem revīzijas laikā, tādējādi iesaistoties krāpšanas novēršanā.</p> <p>Lai Revīzijas iestāde novērstu interešu konfliktus savu funkciju veikšanā, tā nodrošina, ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • auditori stingri ievēro Ētikas kodeksu⁴¹; • visi auditori vienu reizi gadā, kā arī katra audita sākumā paraksta neatkarības un objektivitātes apliecinājumu, kurā apliecina, ka tiem nav interešu konflikta ar auditējamām personām, ka tie ievēro neatkarību, objektivitātes noteikumus, saistītos noteikumus un IFAC izdotos Starptautiskos revīzijas standartus, kurus savā darbā izmanto Revīzijas iestāde.
<p>Secinājumi</p>		<p>Ar iepriekšējos ES fondu plānošanas periodos gūto pieredzi un ieviestajiem preventīvajiem un atklājošajiem pasākumiem, tiek nodrošināts, ka darbinieki spēj savlaicīgi reaģēt uz aizdomīgiem gadījumiem, kuriem ir krāpšanas pazīmes (sarkanie karogi jeb draudu signāli)⁴², novērtēt lietas apstākļus un pievērst īpašu uzmanību apstākļiem, kas attiecas uz apzināti veiktiem krāpšanas gadījumiem, kā arī, pamatojoties uz savu profesionālo slēdzienu, pieņemt lēmumu par tālākajām nepieciešamajām darbībām.</p> <p>Nemot vērā, ka vadības attieksme pret krāpšanas un korupcijas jautājumiem signalizē darbiniekiem par to, cik liela uzmanība tiek pievērsta negodprātīgas rīcības novēršanai, kā arī, nostiprinot iestādes darbiniekos apziņu, ka viņi tiek kontrolēti un ievērojami pieaug iespējamība atklāt viņu iespējamo prettiesisko darbību, tiek mazināts vilinājums riskēt un veikt koruptīvas darbības, kā rezultātā tiek panākti efektīvi pretkorupcijas pasākumi un uzlabota iestāžu imunitāte pret krāpšanas un korupcijas riskiem.</p> <p>Papildus iepriekšminētajam, Valsts kanceleja ir izstrādājusi un 11.02.2016. pieteikusi izskatīšanai Valsts sekretāru sanāksmē Valsts pārvaldes ētikas kodeksu⁴³, kas nosaka profesionālās darbības ētiskos standartus, ar mērķi veidot ētisku vidi valsts pārvaldē, kā arī palīdzēt pareizi rīkoties sarežģītās situācijās un informēt sabiedrību par to, kādu rīcību un attieksmi tai ir tiesības sagaidīt no amatpersonām, tā nodrošinot vienotu pieeju un ētikas labās prakses pieredzes pārnesi.</p>

⁴⁰ Revīzijas stratēģija ESF, JI, ERAF, KF 2015.-2018. Apstiprināta 01.07.2015.) un elektroniski pieejama http://www.esfondi.lv/upload/Revizijas_iestade/Startegija_ESF_I4-20_01.07.2015_PDF.pdf

⁴¹ Starptautiskās grāmatvežu federācijas izdoto Starptautisko revīzijas standartu Ētikas kodekss

⁴² EK "Informatīvais paziņojums par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un KF", skatīt http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/EK_Inform.zin_krapsana ERAF.ESF.KF.pdf

⁴³ Ieteikumu projekts "Valsts pārvaldes nodarbinātā ētikas kodekss"

3. PASĀKUMU PLĀNS KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU MAZINĀŠANAI

Izvērtējot iestāžu veiktos krāpšanas un korupcijas risku novērtējumus, vadošā iestāde secinājusi, ka iestādes nav identificējušas kritiskus un būtiskus krāpšanas un korupcijas riskus ar augstu atlikušo vērtību, ko būtu nepieciešams mazināt līdz pieļaujamam līmenim ar papildu ieviešamiem efektīviem un samērīgiem pasākumiem.

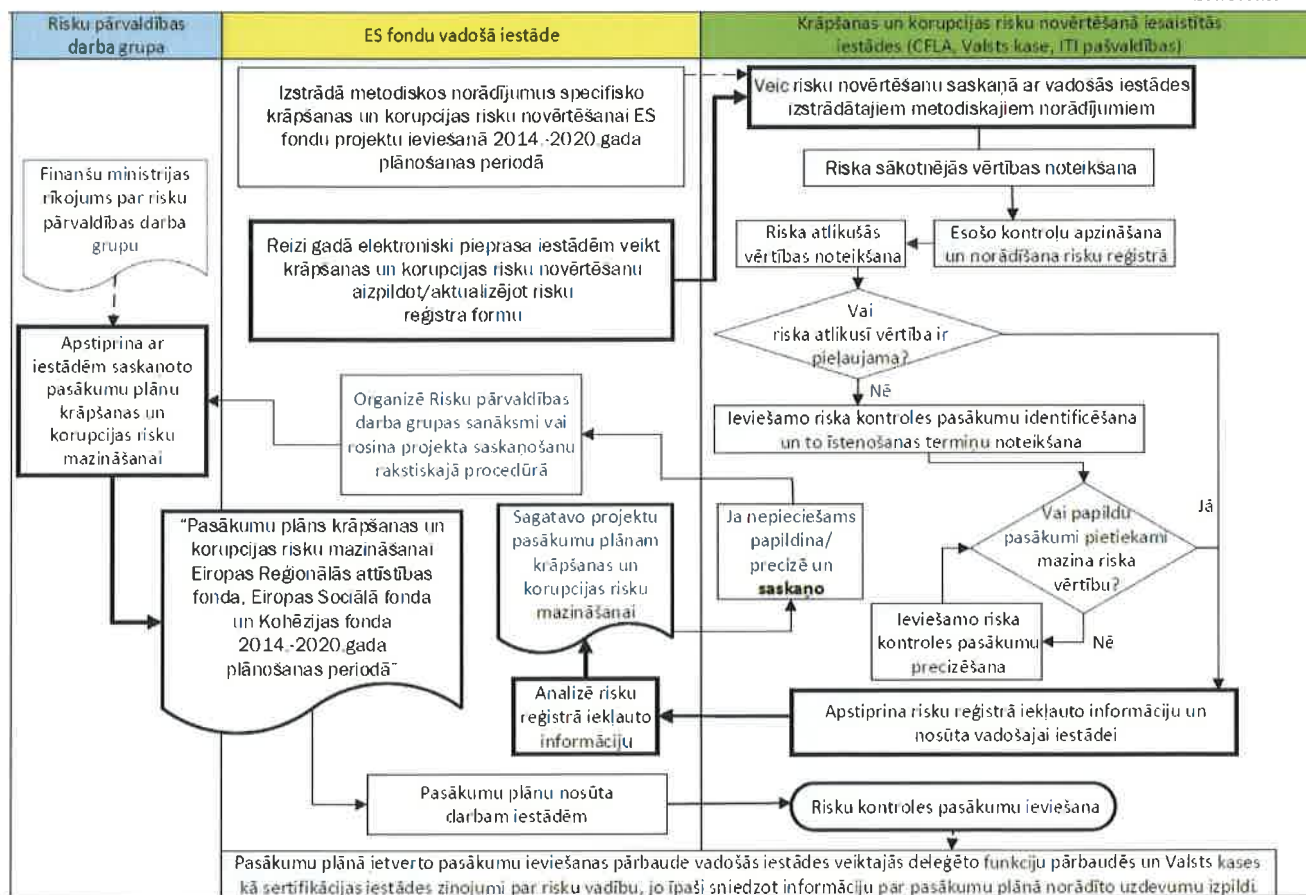
Tā kā ar ieviestajiem pasākumiem pilnībā nevar izslēgt iespēju, ka krāpšana vai korupcija varētu notikt, jo pastāv dažādi risku veicinošie faktori, piemēram, personai nav pietiekamu zināšanu par krāpšanu un korupciju, tai ir motivācija (piemēram, problēmas darbā savas hierarhijas līmenī, darbinieks zina, ka arī citi kolēģi ir iesaistīti krāpšanā) vai tā var just pamatotu aizvainojumu attiecībā pret savu darba devēju, ja nav bijis paaugstinājums amatā vai personai ir iemesls uzskatīt, ka pieķeršanas un/vai sodīšanas iespējamība ir ļoti niecīga, vadošā iestāde ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā ir noteikusi atsevišķus pasākumus krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai vai noturēšanai iestādēs pietiekami zemā līmenī (skat. 4.tabulu).

Pasākumu plāns krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ES fondos 2014.-2020.gada plānošanas periodā (turpmāk – pasākumu plāns) atspoguļo vadošās iestādes redzējumu cīņā pret krāpšanu un korupciju un šis ir dokuments, kura pilnveide notiks visā ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā, tāpēc pēc kārtējā krāpšanas un korupcijas risku novērtējuma, tas var tikt atjaunināts un papildināts ar risku novērtējumā iesaistīto iestāžu vai vadošās iestādes identificētiem papildu ieviešamajiem pasākumiem.

Pasākumu plānā ir definēti sasniedzamie mērķi, noteiktā termiņā iestādēm īstenojamās darbības un sasniedzamie rezultatīvie rādītāji, ar kuriem pēc vadošās iestādes deleģēto funkciju pārbažu rezultātiem un Valsts kases kā sertifikācijas iestādes sniegtās informācijas, būs iespējams novērtēt panākto virzību krāpšanas un korupcijas risku iestāšanās iespējamības mazināšanai ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā.

Regulas 1303/2013 125.panta 4.punkta c) apakšpunkta ieviešana

shēma

Pasākumu plāns krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas periodā

4.tabula

Nr. p.k.	Sasniedzamie mērķi	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				ES fondu plānošanas periodā sasniedzamais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
		Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Mazināt darbinieku un projekta iesniedzēju iecietību pret krāpšanu un korupciju, kā arī veicināt pārkāpumu novēršanu	1.1. Aprakstīt iespējamās pārkāpumu gadījumus un attiecīgi piemērojamo likumā noteikto saukšanu pie atbildības;	CFLA	31.12.2016. un aktualizēt reizi gadā	<u>Dalēji ieviests.</u> Lai gan iestāde nav sagatavojusi informatīvu iespējamo pārkāpumu gadījumu aprakstu, arī no tādiem dokumentiem kā CFLA ētikas kodeksa, kā arī projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas objektivitātes un konfidencialitātes apliecinājuma ir iespējams identificēt pārkāpumu gadījumus, par kuriem personas var tikt sodītas. Lai arī projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas locekļi, parakstot objektivitātes un konfidencialitātes apliecinājumu, ir informēti, ka par pārkāpumiem tie tiks izslēgti no vērtēšanas komisijas sastāva, kā arī tiks saukti pie likumā noteiktās atbildības, joprojām pastāv risks, ka darbinieki nav iepazinušies	Rezultāts: CFLA darbiniekiem mazinās nesodāmības sajūta. Rezultatīvais rādītājs: CFLA darbinieki atzinuši, ka nav gatavi pieprasīt vai pieņemt, kā arī nav bijuši piedāvājumi par jebkādu materiālo vai cita veida atlīdzību, lai rīkotos kādas personas interesēs (pozitīvi atbildējuši vismaz 85 % no aptaujātajiem). Ilgtermiņā samazināts gadījumu skaits vai nav konstatēts, ka darbiniekiem tiek piedāvāts kukulis. ⁴⁴

⁴⁴ Par rezultatīvu rādītāja sasniegšanu CFLA pārliecinās, veicot darbinieku anonīmu aptauju vismaz 2 reizes ES fondu plānošanas periodā (pirmo reizi aptauju veic 2016.gadā līdz 31.decembrim, bet otro reizi 2020.gadā līdz 31.decembrim), kā arī izvērtējot terosināto krāpšanas un korupcijas disciplinārpārkāpumu skaitu.

			<p>vai apmācību ietvaros nav informēti par sodu, kas viņiem varētu pienākties saskaņā ar normatīvajiem aktiem.</p> <p>Tāpēc tiek pagarināts izpildes termiņš uzdevumam, kas paredz CFLA brīvā formā darbiniekiem sagatavot informatīvu aprakstu ar pārākāpumu piemēriem projektu iesniegumu administrēšanā un projektu īstenošanas uzraudzībā un tiem attiecīgi piemērojamo sodu (atsaucoties uz tiesību normām).</p> <p>Vadošā iestāde pārbaudes ietvaros un saskaņā ar CFLA 30.03.2016. sniegto informāciju ir konstatējusi, ka nav nodrošināta anonīma aptauja, lai ES fondu plānošanas periodā varētu izvērtēt sasniedzamo rezultātīvo rādītāju.</p> <p>Ņemot vērā, ka 2015.gadā norisinājās tikai ierobežotas projektu iesniegumu atlases un būtisks darbinieku skaita pieaugums CFLA notiek tieši 2016.gadā, pasākumā paredzēto aptauju veikšana būtu veicama, kad bijusi pieredze ar atklātajām projektu iesniegumu atlasēm.</p> <p>Tāpēc pasākuma rezultātīvā radītāja pirmreizējais izpildes termiņš tiek pagarināts līdz 31.12.2016.</p>
--	--	--	---

<p>1.2. Publicēt savā interneta mājas lapā: 1.2.1. darbinieku rīcības shēmu par aizdomu par krāpšanu vai korupciju gadījumā; 1.2.2. atsauci uz <u>EK informatīvo paziņojumu par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ES fondiem</u>;</p>	<p>CFLA</p>	<p>31.12.2016.</p>	<p><u>Daļēji ieviests.</u> Kaut arī CFLA tīmekļa vietnē www.cfla.gov.lv sadaļā <u>ES fondi 2014-2020/Krāpšanas apkarošana</u> ir nodrošinājusi iespēju jebkurai personai ziņot par prettiesiskām darbībām un informēt par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu projektu apsaimniekošanā, tomēr CFLA mājas lapā nav publicēts atmaskojošs mehānisms <u>aizdomīgai krāpnieciskajai rīcībai.</u> Vadošā iestāde aicina CFLA papildināt tīmekļa vietnes sadaļu ar shēmu rīcībai aizdomu par krāpšanu vai korupciju ES fondos gadījumā, kas ir pieejama ES fondu tīmekļa vietnē www.esfondi.lv sadaļā "Ziņo par krāpšanu vai korupciju!". Tāpat vadošā iestāde rosina norādīt saiti uz <u>EK informatīvo paziņojumu par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ES fondiem</u>, lai nodrošinātu, ka arī finansējuma saņēmējs spēj atpazīt krāpšanas indikatorus. CFLA 1.2.1.uzdevuma izpildes termiņš tiek pagarināts līdz 31.12.2016.</p>	<p>Rezultāts: CFLA un Valsts kases darbinieki, projekta iesniedzēji un īstenotāji apzinās, ka krāpšana un</p>
<p>1.3. Iestādes līmenī un ārējā vidē publikācijas paust augstākās vadības nostāju pret krāpšanu un</p>	<p>CFLA, Valsts kase</p>	<p>Reizi gadā</p>	<p>Ieviests attiecībā uz 2015.gadu. CFLA plašsaziņas līdzekļos nodrošinājusi publikāciju ar</p>	

<p>korupciju ES fondu apgūvē 2014.-2020.gada plānošanas periodā, uzskatāmi parādot, ka centieni izkrāpt ES fondu līdzekļus un prettiesiska rīcība nav pieņemama un netiek pieļauta, īstenojot preventīvas un atklājošas kontroles un operatīvi nodot lietas tiesībsargājošām iestādēm, lai tās veiktu izmeklēšanu un nepieciešamības gadījumā lemtu par soda piemērošanu</p>		<p>direktore A.Krūmiņa vēstījumu potenciālajam projektam iesniegumu iesniedzējam un īstenotajiem (finansējuma saņēmējiem) par to, ka, lai saņemtu ES fondu atbalstu, nepieciešama godprātīga un mērķtiecīga projekta vadība⁴⁵. Valsts kase kā Sertifikācijas iestāde sniegusi informāciju, ka KNAB organizētajā seminārā "Korupcijas novēršana: interešu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika" Valsts kases pārvaldnieks publiski pauda augstākās vadības nosodošo nostāju pret krāpšanu un korupciju. Abu iestāžu ārējās tīmekļa vietnēs ir izveidoti baneri ziņošanai par krāpšanu un korupciju, kas norāda uz sadarbību ar tiesībsargājošām iestādēm iespējamo un konstatēto pārkāpumu izmeklēšanā.</p>	<p>materiālu vērtību vai citu labumu nodošana pēc pieprasījuma vai piedāvāšana valsts amatpersonai ir prettiesiska darbība, pret kuru tiks asi reaģēts un kukuļdevējs, kā arī kukuļņēmējs var tikt saukts pie kriminālatbildības, tā nostiprinot sabiedrības uzticību valsts amatpersonu darbībai godīgu ES fondu līdzekļu ieguldīšanā Latvijas tautsaimniecībā.</p>
<p>1.4. Popularizēt pieejamās iespējas ziņošanai par pārkāpumiem vai aizdomām par krāpšanu, korupciju vai interešu konfliktu projektu īstenošanā, kā arī informēt par pienākumu vai nepieciešamību ziņot</p>	<p>CFLA, Valsts kase</p>	<p><u>Dalīji ieviests.</u></p> <p>CFLA savā tīmekļa vietnē www.cfla.gov.lv sadaļā ES fondi 2014-2020/Krāpšanas apkarošana ir nodrošinājusi iespēju jebkurai personai elektroniski un telefoniski ziņot par prettiesiskām darbībām vai informēt par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar</p>	<p>Rezultāts: Uzticība ziņotāju aizsardzības sistēmai.</p> <p>Rezultatīvais rādītājs: Palielinās aptaujāto skaits, kas uz jautājumu „Esmu gatavs ziņot par korupcijas</p>

⁴⁵ Anita Krūmiņa: Lai saņemtu ES fondu atbalstu, nepieciešama godprātīga un mērķtiecīga projekta vadība. 29.03.2015., Delfi/Delfi versijas/versijas

<p>un ziņotāju aizsardzības pasākumiem.</p>			<p>krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu projektu apsaimniekošanā (dokumentu viltošana, korupcija, līdzekļu ļaunprātīga izmantošana neatbilstoši mērķiem u.c.) CFLA administrētajos projektos.</p> <p>Valsts kases ārējā tīmekļa vietnē www.kase.gov.lv sadaļā Maksājumu un sertifikācijas iestāde ir izveidota sadaļa Krāpšanas apkarošana, arī Valsts kases iekšējā tīmekļa vietnē ir izveidota sadaļa "Ziņot par korupciju vai krāpšanas gadījumiem".</p> <p>Abu iestāžu ārējās tīmekļa vietnēs ir norādes uz Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroja mājas lapu, kur var ziņot anonīmi par krāpšanas vai neatbilstību gadījumiem, kas konstatēti Eiropas Savienības līdzekļu administrēšanas procesā, kā arī norāde uz KNAB mājas lapu un bezmaksas diennakts uzticības tālruni.</p> <p>Lai arī abas iestādes atsaucas uz Finanšu ministrijas kā ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda mājaslapu, faktiski nav tiešas saites (hyperlink) uz tīmekļa vietni www.esfondi.lv.</p>	<p>gadījumiem” atbild apstiprinoši.⁴⁶</p>
---	--	--	---	--

⁴⁶ Par rezultatīvā rādītāja sasniegšanu iestāde pārliecinās, veicot darbinieku/finansējuma saņēmēju anonīmu aptauju vismaz 2 reizes ES fondu plānošanas periodā (pirmo reizi aptauju veic ne vēlāk kā līdz 2016.gada 31.decembrim, bet otro reizi 2020.gadā līdz 31.decembrim).

				<p>Izvērtētot pasākuma ieviešanu, vadošā iestāde ir konstatējusi, ka tīmekļa vietnēs trūkst informācija par ziņotāju aizsardzības pasākumiem, kā arī nav veikta darbinieku/finansējuma saņēmēju anonīma aptauja saistībā ar gatavību ziņot par pārkāpumiem, lai ES fondu plānošanas periodā varētu izvērtēt sasniegamo rezultātīvo rādītāju.</p> <p><u>1.4. uzdevuma izpildes termiņš tiek pagarināts līdz 30.06.2016.</u></p> <p>Pasākums ieviests atsevišķās ITI pašvaldībās: <u>Daugavpils ITI pašvaldībā,</u> <u>Rēzeknes ITI pašvaldībā,</u> <u>Rīgas ITI pašvaldībā un</u> <u>Valmieras ITI pašvaldībā.</u></p> <p>Rezultāts: ITI pašvaldību darbinieki, kas iesaistīti projektu iesniegumu atlasē skaidri apzinās pienākumu izpildē nodrošināmos ētikas principus un uzvedības normas.</p>
<p>2.</p> <p>Stiprināt personāla kapacitāti krāpšanas un korupcijas jomā un uzlabot projekta iesniedzēju spējas godprātīgi īstenot projektus</p>	<p>2.1. Nodrošināt darbinieku izglītošanu publiskās pārvaldes ētikas, interešu konflikta novēršanas un pretkrāpšanas un pretkorupcijas pasākumu jomā, jo īpaši sensitīvo amatu pienākumu veicējus, vadītājus un jaunos darbiniekus, kuri izvērtē sagatavotos projektu</p>	<p>ITI pašvaldības</p> <p>Izstrādāt līdz 31.12.2016. un aktualizēt pēc nepieciešamības</p>	<p>Ieviests. Pārbaudes ietvaros vadošā iestāde konstatējusi, ka 2015.gadā CFLA Juridiskā nodrošinājuma nodaļas vadītāja nodrošinājusi vairākus mācību seminārus CFLA darbiniekiem – “Neatbilstības, krāpšana un krāpšanas marķieri” un “Informatīvā sanāksme par ES fondu 2014-2020.gada plānošanas periodu un krāpšanas jautājumiem”. Papildus tam, vairāki CFLA darbinieki apmeklējuši Valsts administrācijas</p>	<p>Rezultāts: Nodrošināta efektīva un mērķtiecīga ES fondu līdzekļu apguve.</p> <p>Rezultatīvais rādītājs: CFLA, realizējot zināšanu pārbaudes testus izglītošanas pasākumos, pieaudzis to personu skaits, kas labi pārzina pretkorupcijas prasības un palielinājies to</p>

<p>iesniegumus un uzrauga projektu īstenošanu visās tā stadijās, t.sk. praktiski apmācīt iespējama noziedzīga nodarījuma pazīmju saskatīšanā;</p>		<p>skolas piedāvātos mācību seminārus “Interēšu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika” un “Korupcijas novēršana”. Visiem Valsts kases darbiniekiem laika posmā no 2015.gada septembra līdz novembrim organizēts KNAB seminārs “Korupcijas novēršana: interēšu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika”.</p> <p>Vadošā iestāde ir konstatējusi, ka CFLA izglītošanas pasākumos nav veikti darbinieku zināšanu pārbaudes testi, lai ES fondu plānošanas periodā varētu izvērtēt sasniedzamo rezultātīvo rādītāju, tāpēc tiek noteikts līdz 31.12.2016. veikt pirmreizējo zināšanu pārbaudi.</p>	<p>darbinieku īpatsvars, kuri spēj saskatīt krāpšanas pazīmes.⁴⁷</p>
<p>2.2. Projekta iesniedzēju un finansējuma saņēmēju izglītošanas pasākumos ietvert tēmas par krāpšanas un korupcijas nepieļaujamību ES</p>	<p>ITI pašvaldības</p> <p>CFLA</p>	<p>Reizi gadā</p> <p>Regulāri</p> <p>Ieviests. Ņemot vērā CFLA skaidrojumu, ka tiek veikta finansējuma saņēmēju informēšana par krāpšanas jautājumiem informatīvajos semināros, kā arī sniedzot skaidrojumus, vadošā iestāde secina, ka pasākums ir ieviests.</p>	<p>Rezultāts: Nodrošināta efektīva un mērķtiecīga ES fondu līdzekļu apguve.</p>

⁴⁷ Par rezultātīvu rādītāja sasniegšanu CFLA un Valsts kase pārliecinās, veicot darbinieku zināšanu pārbaudi vismaz 2 reizes ES fondu plānošanas periodā (pirmo reizi zināšanu pārbaudi veic ne vēlāk kā līdz 2016.gada 31.decembrim, bet otro reizi 2020.gadā līdz 31.decembrim).

3.	<p>Papildu mehānismi krāpšanas un korupcijas identificēšanai un mazināšanai</p>	fonda līdzfinansēto projektu īstenošanā	CFLA	<p>Regulāri no brīža, kad pieejams rīks ARACHNE</p>	ARACHNE rīks vēl nav pieejams.	<p>Rezultāts: Nodrošināta preventīva aizsardzība pret potenciālajiem krāpniekiem un korumpantiem.</p>
	<p>3.1. Izmantojot EK piedāvāto datu iegūšanas rīku ARACHNE, identificēt projektus, kuri var būt uzņēmīgi pret krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta riskiem;</p> <p>3.2. Iesaistīt darbiniekus korupcijas riska novērtēšanā, veicot divas darbinieku aptaujas: 3.2.1. anonīmo aptauju veikt ar mērķi iegūt informāciju par to, vai darbiniekiem ir bijuši izteikti koruptīva rakstura piedāvājumi, kādās situācijās tie izteikti un kāda bija darbinieku reakcija uz tiem; 3.2.2. brīvprātīgu aptauju veikt, lai identificētu tos darbiniekus, kuru apmācībā un zināšanu papildināšanā ir jāiegulda lielāki resursi</p>	<p>CFLA, Valsts kase</p>	<p>31.12.2016.</p>	<p>Nav ieviests CFLA. Vadošā iestāde ir konstatējusi, ka CFLA nav nodrošinājusi pasākuma izpildi līdz noteiktajam termiņam. Ņemot vērā CFLA argumentāciju par būtisku darbinieku pieaugumu tieši 2016.gadā un par to, ka uz šo brīdi atklātas projektu iesniegumu atlases nav uzsuktas, pasākuma izpildes termiņš ir pagarināms līdz 31.12.2016.</p> <p>Ieviests Valsts kasē. Valsts kases darbinieku aptaujā, kas veikta 2015.gada novembrī, tika iekļauti papildu jautājumi par to, vai darbiniekam ir izteikti koruptīva rakstura piedāvājumi, kā arī vai ir pietiekamas zināšanas korupcijas jomā. KNAB semināra "Korupcijas novēršana: interešu konflikta</p>	<p>Rezultāts: Iegūts priekšstats, cik nopietna problēma ir korupcija iestādē un kādi būtu optimālākie pretkorupcijas pasākumi, lai novērstu korupciju</p>	

				<p>novēšana un valsts amatpersonu profesionālā ētika” ietvaros tika veikta darbinieku zināšanu pārbaude. Operatīvās sanāksmes (02.02.2016. protokols Nr.4) laikā Personāla departamenta vadītājs aicināja struktūrvienību vadītājiem nākamajā darbinieku novērtēšanas procesā apzināt un plānot darbinieku vajadzības pretkorupcijas mācību nepieciešamībai.</p>	
<p>3.3. Izveidot krāpniecisko un koruptīvo incidentu reģistru, kas aptver informāciju par ES fondu līdzfinansēto projektu īstenošanā pieļautajiem pārkāpumiem un tos izraisošiem faktoriem, kas norāda uz neizsargātām vietām sistēmā vai nepieciešamību pārskatīt procedūras un uzlabot kontroles.</p>	<p>CFLA</p>	<p>31.12.2016.</p>	<p>Vadošā iestāde vēl nav vērtējusi pasākuma ieviešanas nodrošināšanu CFLA, jo uzdevuma 3.3. ieviešanas gala termiņš vēl nav pienācis.</p>	<p>Rezultāts: Uzlabota pretkorupcijas pasākumu plāna izveidošana, īstenošana un aktualizēšana.</p>	
<p>4.</p>	<p>Darbinieku motivēšana krāpšanas un korupcijas novēšanai</p>	<p>CFLA, Valsts kase</p>	<p>Regulāri</p>	<p>Ieviests. Pamatojoties uz CFLA sniegto informāciju, darbinieku motivācija būt godprātīgiem tiek veicināta, radot ētisku darba vidi, kā arī piemērojot individuālus motivācijas</p>	<p>Rezultāts: Darbinieki ir motivēti būt godprātīgiem, kā rezultātā samazinās kolēģu pieseģšanas iespējamība.</p>

				<p>pasākumus. CFLA ir veikti preventīvi pasākumi (t.i. darbinieku apmācības), lai nodrošinātu, ka darbinieki apzinās krāpšanas un koroceijas konstatējumu gadījumā faktiskās sekas. 2015.gadā nav tikuši konstatēti aizdomu par krāpšanu gadījumi vai koruptīvi incidenti.</p> <p>Saskaņā ar Sertifikācijas iestādes sniegto informāciju, Valsts kases pārvaldnieks Ziemassvētku pasākumā (22.12.2015.) izteica atzinību darbiniekiem par godprātīgu un kvalitatīvu darba pienākumu pildīšanu, labākajiem darbiniekiem pasniedzot atzinības rakstus.</p>		
5.	<p>Stiprināt sadarbību ar tiesībsargājošām iestādēm</p>	<p>Nodrošināt kārtību, kādā informācijas nodošana, sadarbība ļaunprātīgas rīcības izmeklēšanā un ziņots par katras konkrētās izmeklēšanai nodotās lietas virzību</p>	<p>CFLA</p>	<p>31.12.2015.</p>	<p>Ieviests.</p> <p>CFLA 09.10.2015. iekšējos noteikumos Nr. 39-1-3/84 "Noteikumi par kārtību, kādā izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu īstenošanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā" fiksēts pienākums vērsties tiesībsargājošajās iestādēs, ja tiek konstatēts aizdomu par krāpšanu gadījums. Noteikumu izpildē aģentūra sadarbojas ar kompetentajām institūcijām</p>	<p>Rezultāts:</p> <p>Operatīva saziņa un koordinēta rīcība neatbilstības "Aizdomas par krāpšanu" administrēšanai un efektīva ES finanšu interešu aizsardzības nodrošināšana, ar profesionālām metodēm pierādot un neveicot maksājumus vai atgūstot neatbilstoši veiktos izdevumus.</p>

					<p>iespējamo un konstatēto neatbilstību izvērtēšanā (piemēram, tiesībsargājošajām iestādēm (aizdomu par krāpšanu gadījumā), revīzijas iestādi (gadījumā, ja iespējamā neatbilstība konstatēta tās veiktajā pārbaudē), Iepirkumu uzraudzības biroju (ja iespējamā neatbilstība skar publisko iepirkumu jautājumus), Konkurences padomi (ja konstatējamas konkurences pārkāpuma pazīmes), Patērētāju tiesību aizsardzības centru (preču un pakalpojumu atbilstības jautājumos)), sniedz pieprasītos dokumentus, kā arī, pamatojoties uz Ministru kabineta 2014.gada 16.decembra noteikumu Nr.769 "Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums" deleģē ekspertu/kontaktpersonu dalībai Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomē.</p>	
--	--	--	--	--	--	--